

פרק ראשון

- [1] אלה תולדות יש"ו בן דוד בן אברהם.
- [2] אברהם הוליד את יצחק ויצחק הוליד את יעקב יעקב הוליד את יהודה ואחיו.
- [3] יהודה הוליד את פרץ וזרח מתמר פרץ הוליד את חצרון חצרון הוליד את רם.
- [4] ורם הוליד את עמינדב ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמון.
- [5] שלמון הוליד את בועז מרחב הזונה בועז הוליד את עובד מרות ועובד הוליד את ישי.
- [6] ישי הוליד את דוד דוד הוליד את אשת שלמה מאשת אוריה.
- [7] שלמה הוליד את רחבעם רחבעם הוליד את אביה אביה הוליד את אסא.
- [8] אסא הוליד את יהושפט יהושפט הוליד את יורם יורם הוליד את עוזיה.
- [9] עוזיה הוליד את חזקיה.
- [10] חזקיה הוליד את מנשה מנשה הוליד את אמון אמון הוליד את יאשיהו.
- [11] יאשיהו הוליד את יכניה ואחיו בגלות בבל.
- [12] יכניה הוליד את שאלתיאל שאלתיאל הוליד את זרובבל.
- [13] זרובבל הוליד את אביהוד ואביהוד הוליד את
- [14] אקים ואקים הוליד את אליהו.
- [15] ואליהו הוליד את אלעזר ואלעזר הוליד את מתן ומתן הוליד את יעקב.
- [16] ויעקב הוליד את יוסף. הוא יוסף איש מר"ים הנקרא משיח ובלעז קריס"טוס.
- [17] (וכל תולדות מאברהם עד דוד תולדות י"ד ומדוד עד גלות בבל תולדות י"ד ומגלות בבל עד יש"ו תולדות י"ד).

פרק שני

- [18] ולידת מיש"ו היה בזה האופן) ויהי כאשר היתה אמו ארוסה ליוסף קודם שידע אותה נמצאת מעוברת מרוח הקדש.
- [19] ויוסף איש צדיק היה ולא רצה לישוב עמה ולא לגלותה להביאה לבושה ולא לאוסרה למות אבל היה רוצה לכסות עליה.
- [20] ובחשבו בזה הדבר בלבם והנה מלאך נראה אליו בחלום ואמר יוסף בן דוד אל תירא לקחת אשתך מר"ים שמרוח הקדוש היא מעוברת.
- [21] ותלד בן ותקרא שמו ישו"ע כי הוא יושיע את עמי מעונותם.
- [22] כל זה לגמור מה שנכתב מאת הנביא על פי ה'.
- [23] הנה העלמה הרה ותלד בן וקראת שמו עמנואל שר"ל עמנו אלקים.
- [24] ויקץ יוסף משנתו ויעש ככל אשר צוה אותו מלאך ה' ויקח את אשתו.
- [25] ולא ידע אותה עד שילדה בנה הבכור ויקרא את שמו ישו"ע.

פרק שלישי

- [1] ויהי כאשר נולד יש"ו בבית לחם יהודה בימי הורודוס¹ המלך והנה חוזים בכוכבים באים ממזרח לירושלם.

1. Throughout the manuscript, the name הורודוס is sometimes written as הורודוס and sometimes with the markings of a transliteration, הורוד"וס. It is written הורוד"וס in 2:15, 19; 14:1, 3, 5; 22:16. It is written הורודוס in 2:1, 3, 7, 12, 13,

- [2] לאמר איה מלך היהודים הנולד. ראינו סבבו מבזרח ובמתנות חשובות באו להשתחוות לו.
 [3] ושמע הורודוס המלך ויבהל וכל יושבי ירושלם עמו.
 [4] ויקבוץ כל גדוליו ויבקש מהם אם היו יודעים באיזה מקום נולד המשיח.
 [5] ויענו אליו בבית לחם יהודה ככתיב על פי הנביא
 [6] ואתה בית לחם יהודה אפרתה ארץ יהודה הן אתה צעיר באלפי יהודה ממך לי יצא להיות מושל בישראל.
 [7] אז קרא המלך הורודוס לקוסמים בסתר וישאל מהם היטב זמן ראית הכוכב להם.
 [8] וישלחם לבית לחם ויאמר אליהם לכו ושאלו היטב בעד הילד ובמוצאכם אותו הגידו לי וגם אני אבא אליו להשתחוות.
 [9] וישמעו אל המלך וילכו והנה הכוכב אשר ראו במזרח הולך לפניהם עד בואם אל המקום. וכאשר באו בית לחם עמד נגד המקום אשר שם הילד.
 [10] ויהי כאשר ראו את הכוכב שמחו שמחה גדולה עד מאד.
 [11] ויביאו אל הבית וימצאוהו ואת מר"ם אמו ויכרעו לפניו וישתחוו לו ויפתחו את אמתחותיהם ויביאו אליו מנחת זהב ולבונה ומור בלעז מן"רא.
 [12] ויצו בחלום לבלתי שוב אל הורודוס מהמלאך אמר להם ויפנו דרך ארצם בדרך אחרת.

פרק רביעי

- [13] המה הולכים והנה מלאך ה" נראה אל יוסף קום וקח את הנער ואת אמו וברח למצרים ושם תעמוד עד אמרי אליך כי הורודוס יבקש את הנער להרוג.
 [14] ויקח את הנער ואת אמו.
 [15] ויהי שם עד מת הורודוס לגמור מה שנאמר על פי הנביא וממצרים קראתי לבני.

פרק חמישי

- [16] אז ראה הורודוס שראו אותו הקוסמים וירע אליו מאד ויתעצב אל לבו ויצו וישלח לכל שריו להרוג לכל הילדים אשר בבית לחם וגבוליה הנולדים מזמן אשר אמרו לו הקוסמים שנולד הנער.
 [17] אז נשלם הדבר מה שאמר ירמיה הנביא
 [18] קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וכו.
 [19] ויהי כאשר מת הורודוס המלך ומלאך ה" נראה מחלום אל יוסף במצרים.
 [20] לאמר קום קח את הנער ואת אמו ולך אל א"י כי מתו המבקשים את הנער להמית.
 [21] ויקם ויקח את הנער ואת אמו וישבו אל א"י.
 [22] וישמע כי הורקנוס שמו ארגי"לאס מלך ביהודה תחת הורודוס אביו. וירא ללכת שם ויזרזהו המלאך בחלום ויפן אל ארץ הגלגל.
 [23] ויבא וישכון בעיר הנקראת נאזרית לקיים מה שאמר הנביא נאזרת יקרא.

Chapter 3

פרק ששי

- [1] בימים ההם בא יוחנן המטביל דורש במדבר יהודה.
 [2] ואמר חזרו בתשובה שמלכות שמים קרובה לבא.
 [3] לקיים מה שנאמר ע"י ישעיהו הנביא קול קורא במדבר פנו דרך ה" ישרו בערבה מסילה לאלקינו

- [4] והנה יוחנן היה לבוש מצמר הגמלים ועור שחור אזור במתניו ומזונו הארבה ודבש ויערים.
 [5] אז יצאו אליו מירושלם ומכל יהודה ומכל המלכות סביבות הירדן
 [6] ואז מתודים חטאתם וטובלים בירדן על מאמרו.

פרק שביעי

- [7] וירא כי רבים מהפרושים בלעז פֶּאֲרִיזְיָאִי ומן הפרושים באו לטבילתו ויאמר להם לברוח מן הקצף לעתיד לבא מהאל.
 [8] עשו פרי תשובה השלמה.
 [9] ואל תאמרו בלבבכם אבינו אברהם. אמן אני אומר לכם שיוכל אלקים להקים עת בנו אברהם מן האבנים האלה.
 [10] (וכבר הגיע הגרזן לשרש העץ אשר לא יעשה פרי טוב יכרת ובאש ישרף. וישאלו לו החבורות א"כ מה נעשה. ויען להם יוחנן מי שיש לו שתי כתנות יתן הא' למי שאין לו. ויבאו העם להטביל.) וישאלוהו רבים מה נעשה ויען להם תצטערו לשום איש ולא תענשום ותשמחו בחלקיכם. וכל העם היו חושבים ומדמים בלבם נמול יוחנן הוא יש"ו.
 [11] ויוחנן ענה לכולם באמת הנני מטביל אתכם בימי תשובה ואחר יבא חזק ממני שאיני ראוי להתיר שרוך נעלו. והוא יטביל אתכם באש רוח הקדוש.
 [12] אשר בידו מזרה לזרות את גרנו ויאסוף הדגן לאוצרו והתבן ע"כ.

פרק שמיני

- [13] אז בא יש"ו מהגליל את הירדן להטביל מיוחנן.
 [14] ויוחנן היה מספק להטבילו ויאמר אני ראוי להטביל מידך ואתה בא אלי.
 [15] ויען יש"ו ויאמר לו הנח שכן אנו חייבים להשלים כל צדקה ואז הטבילוהו.
 [16] ומיד שעלה מן המים נפתחו לו השמים וירא רוח אלקים יורדת כיונה ושרתה עליו.
 [17] והנה קול מן השמים אומר זה בני אהובי מאד מאד נאהב וחפצי בו.

Chapter 4

פרק תשיעי

- [1] אז לוקח יש"ו ברוח הקדוש למדבר להתנסות מהשטן.
 [2] ויצום מ" יום וארבעים לילה ואח"כ נרעב.
 [3] מקרב המנסה ואמר לו אם בן אלקים אתה אמור שהאבנים האלה ישובו לחם.
 [4] ויען יש"ו ויאמר לו כתוב כי לא על הלחם לבדו וגו".
 [5] אז לקח אותו השטן בעיר הקדוש ויעמידהו על מקום היותר גבוה שבכל המקדש.
 [6] ואמר אליו אם אלקים אתה דלג למטה וכ' כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וגו".²
 [7] ויען אליו יש"ו שנית לא תנסה את ה" אלקיך.
 [8] וישא אותו השטן בהר גבוה מאד ויראהו כל ממלכות הארץ וכבודם
 [9] ויאמר לו כל אלה אתן לך אם תפרע אלי.
 [10] אז ענה לו יש"ו לך השטן בלעז שְׁאֵטָאֲנָאֵס שכן כתיב את ה" אתפלל ואותו לבדו תעבוד.
 [11] אז עזב אותו השטן והנה מלאכים קרבו אליו וישרפוהו.

2. I have added the abbreviation mark " which is missing in Howard's transcription.

פרק עשירי

- [12] ויהי בימים ההם וישמע יש"ו כי נמסר יוחנן במאסר וילך אל הגלגל.
[13] ויעבור את נאזראל וישכון בכפר נחום ואיתה לעז מאריטמה בקצה ארץ זבולון.
[14] לקיים מה שאמר ישעיהו הנביא
[15] ארצה זבולון וארצה נפתלי דרך הים עבר את הירדן גליל הגוים.
[16] העם ההולכים בחושך ראו אור גדול יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם.

פרק י"א

- [17] מכאן ואילך התחיל יש"ו לדרוש ולדבר חזרו בתשובה שמלכות שמים קרובה.
[18] וילך יש"ו על שפת הים הגליל וירא שני אחים שמעון שיקרא סימ'ון ונקרא פייט'רוס וְאַנְדִי'יָאָה אחיו משליכים מכמרותיהם בים שהיו דייגים.
[19] ויאמר להם לכו אחרי ואעשה אתכם מדייגים אנשים.
[20] ויעזבו מכמרותיהם באותה שעה וילכו אחריו.
[21] ויט משם וירא שני אחים אחרים יעקב ויוחנן אחים בני זבדיאל בלעז זְבַאד' אֹו וְזַאב' אָדָה ואביהם באניה מכינים מכמרותיהם ויקרא אותם.
[22] וימהרו ויניחו מכמרותיהם ואת אביהם וילכו אחריו.

פרק י"ב

- [23] ויסב יש"ו אל ארץ הגליל ללמד קהלותם ומבשר להם זבד טוב לעז מאוונג' יילייז ממלכות שמים ומרפא כל חולים וכל מדוה בעם.
[24] וילך שמועתו בכל ארץ סור'יא וישאו אליו כל החולים מכל מיני חלאים משונים אחוזים השדים והנבעתים מרוח רעה והמתרעשים וירפא אותם.
[25] וילכו אחריו רבות מקפ'ולי והג'ליל מירו'שלם ויוד'א ועבר היר'דן.

Chapter 5

פרק י"ג

- [1] ויהי אחרי זה בעת ההיא וירא החבורות ויעל ההר וישב. ויקריבו לו תלמידיו
[2] ויפתח פיו וידבר אליהם לאמר.
[3] (אשרי שפלי רוח שלהם מלכות שמים.)
[4] אשרי החוכים שינוחמו.
[5] (אשרי הענוים שהם ירשו ארץ.)
[8] אשרי זכי הלב והמה יראו אלקים.
[9] אשרי רודפי שלום שבני אלקים יקראו.
[10] אשרי הנרדפים לצדק שלהם מלכות שמים.
[11] אשריכם כאשר ירדפו ויגדפו אתכם ויאמרו אליכם כל רע בעדי ויכזבו.
[12] שישו ושחמו ששכרכם רב מאד בשמים שכן רדפו הנביאים.

פרק י"ד

- [13] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו מלח אתם בעולם אם המלח יבטל טעמו במה יומלח ואינו שוה כלום אלא שיושלך בחוץ להיות מרמס רגלים.
- [14] מאור אתם בעולם. עיר בנויה על ההר לא תוכל להסתר.
- [15] לא ידליקו נר להשים אותו במקום נסתר שלא תאיר רק משימים אותו על המנורה להאיר לכל בני הבית.
- [16] כן יאיר מאורכם לפני כל אדם להראותם מעשיכם הטובים המשובחות ומכבודות לאביכם שבשמים.
- [17] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו אל תחשבו שבאתי להפר תורה אלא להשלים.
- [18] באמת אני אומר לכם כי עד שמים וארץ אות אחת ונקודה אחת לא תבטל מהתורה או מהנביאים שהכל יתקיים.
- [19] ואשר יעבור מאמר א" מהמצוות אלו אשר אלמד אחרים בן הבל יקרא מלכות והמקיים והמלמד גדול יקרא במלכות שמים.

פרק ט"ו

- [20] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו באמת אני אומר לכם אם לא תגדל צדקתכם יותר מהפרושים והחכמים לא תבואו במלכות שמים.
- [21] הלא שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תרצח ואשר ירצח חייב הוא משפט מות.
- [22] ואני אומר לכם שהמכעיס לחבירו חייב הוא למשפט ואשר יקרא לאחיו פחות יחייב במשפט בהקהל ואשר יקראוהו שוטה חייב לאש גהינם.
- [23] ואם תקריב קרבנד למזבח ותזכיר שהיה לך עם חברך דין והוא מתרעם ממך מאיזה דבר
- [24] הנח קרבניך שם לפני המזבח ולך לרצותו קודם ואחר כך הקרב קרבניך.

פרק ט"ז

- [25] אז אמר יש"ו לתלמידיו ראה שתמהר לרצות שונאך בלכתך עמו בדרך פן ימסור אותך לשופט וזה השופט ימסורך לעבד לתת אותך לבית הסוהר.
- [26] באמת אני אומר לך לא תצא משם עד תנתן פרוטה אחרונה.

פרק יז

- [27] עוד אמר להם שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תנאף.
- [28] ואני אומר לכם שכל הרואה אשה ויחמוד אותה כבר נאף עמה בלבה.
- [29] ואם יסיתך עיניך הימין נקר אותה ותשליכה ממך.
- [30] וכן אם יסיתך ירך חתוך אותה. טוב לך שתפסיד אחד מאבריך מכל גופך בגהינם.

פרק י"ח

- [31] עוד אמר יש"ו לתלמידיו שמעתם מה שנאמר לקדמונים שכל העוזב אשתו ושלח לתת לה גט כריתות ובלעז לִיבִי"ל רִיפּוּדִיּוּ
- [32] ואני אומר לכם שכל העוזב אשתו יש לו לתת לה גט כריתות כי אם על דבר נאוף הוא הנואף והלוקח אותה ינאף.

פרק י"ט

- [33] עוד שמעתם מה שנאמר לקדמונים לא תשבועו בשמי לשקר ותשיב לה" שבועתך.
- [34] ואני אומר לכם לבלתי השבע בשום עניין לשוא לא בשמים שכסא אלקים היא.

- [35] ולא בארץ שהדום רגליו הוא לא בשמים שעיר אליקים היא.
 [36] ולא בראשך שלא תוכל לעשות שער א" לבן או שחור.
 [37] אבל יהיו דבריכם הן הן³ וגם לא לא. כל הנוסף על זה הוא רע.
 [38] ועוד שמעתם מה שנאמר בתורה עין תחת עין שן תחת שן.
 [39] ואני אומר לכם לבלתי שלם רע תחת רע אבל המכה בלחיד הימין הכן לו השמאל.
 [40] ואשר ירצה לחלוק עמך במשפט ולגזול כתניך עזוב אליו מעילך.
 [41] ואשר ישאל אותך לילך עמו אלף פסיעות לך עמו עלפיים.
 [42] השואל ממך תן לו והרוצה ללות ממך אל תמנע.

פרק כ"

- [43] עוד אמר יש"ו לתלמידיו שמעתם מה שנאמר לקדמונים ואהבת לאוהבך ותשנא לשונאך.
 [44] ואני אומר לכם אהבו אויביכם ועשו טובה לשונאכם ומכעיסכם והתפללו בשביל רודפיכם ולוחציכם
 [45] למען תהיו בני אביכם שבשמים שמזריח שמשו על טובים ורעים וממטיר על רשעים וצדיקים.
 [46] אם תאהבו אוהביכם איזה שכר לכם? הלא עזי פנים אוהבים אוהביהם?
 [47]
 [48] היו אתם תמיהים כאשר תם אביכם.

Chapter 6

- [1] השמרו פן תעשו צדקתכם לפני האדם להלל אתכם ואם תעשו לא יהיה לכם שכר מאת אביכם שבשמים.

פרק כ"א

- [2] עוד אמר להם יש"ו כאשר תעשו צדקה לא תרצו להעביר כרוז וחצוצרות לפניכם כמו החנפים בלעז איפוקראטיס שעושים צדקתם ברחובות ובשווקים בעד שיראו אותם בני אדם. אמן אני אומר לכם שכבר קבלו שכרם.
 [3] ואתם כאשר תעשו צדקה אל ידע שמאלך מה יעשה ימינך
 [4] להיות מתנדך בסתר ואביך הרואה הנסתרות ישלם לך.

פרק כ"ב

- [5] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו בשעה שתתפללו אל תרימו קול ואל תהיו כחנפים העצבים האוהבים להתפלל בבתי כנסיות ובמקצוע חצרות ומתפללים בגבוהות שישמעו וישבחו בני אדם. אמן אני אומר לכם שכבר קבלו שכרם.
 [6] ואתה בהתפללך בא למשכבך וסגור דלתיך בעדך והתפלל לאביך בסתר ואביך הרואה בסתר ישלם לך.
 [7] ואתם כאשר תתפללו אל תרבו דברים כמו שהמינים חושבים שברוב דברים ישמעום.
 [8] ואתם אל תראו שאביכם שבשמים יודע דבריכם קודם שתשאלו ממנו?
 [9] וכן תתפללו אבינו יתקדש שמך
 [10] ויתברך מלכותך רצונך יהיה עשוי בשמים ובארץ.
 [11] ותתן לחמנו תמידית.
 [12] ומחול לנו חטאתינו כאשר אנחנו מוחלים לחוטאים לנו
 [13] ואל תביאנו לידי נסיון ושמרינו מכל רע אמן.
 [14] אם תמחול לבני אדם עונותיהם ימחול אביכם שבשמים עונותיכם.

3. Note Jastrow, [p. 347, 1903 edition], הַן from הַנָּה, can be used to mean "yes."

[15] ואם לא תמחלו להם לא ימחול לכם עונותיכם לכם.

פרק כ"ג

[16] עוד אמר להם וכאשר תצומו אל תהיו כחנפים העצבים שמראים עצמם עצבים ומשנים פניהם להראות צמותם לבני אדם אמן אני אומר לכם שכבר קבלו שכרם.

[17] ואתם בצומכם רחצו ראשיכם

[18] שלא תראו מתענים לבני אדם אלא אביך שהוא בסתר ואביך שהוא בסתר ישלם לך.

פרק כ"ד

[19] עוד אמר להם אל תרבו לצבור אוצרות בארץ כדי שיאכלנו רקב ותולעה או יחפרו הגנבים ויגנבו.

[20] עשו לכם אוצרות בשמים במקום שרימה ותולעה לא יאכלם ובמקום שהגנבים לא יחפרו ויגנבו.

[21] באותו מקום שיהיה אוצרך שם.

[22] וגיר גופך עיעידך אם עיניך לנוכח יביטו בל גופך יחשוך.

[23] ואם האור שבך מחשיך כל דרכיך יהיו חשוכים.

פרק כ"ה

[24] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו לא יוכל איש לעבוד לשני אדונים כי אם האחד ישנא והא"י יאהב או לאחד יכבד ולאחד יבזה לא תוכלו לעבוד האל והעלום.

[25] לכן אני אומר לכם שלא תדאגו למאכל לנפשתיכם ולא במלבוש לגופכם שהנפש יקרה מהמזון והגוף מהמלבוש.

[26] הסתכלו בעוף השמים אשר לא יזרועו ולא יקצרו ולא יאספו אוצרות ואביכם העליון מכלכל אתכם הלא אתם יקרים מהם?

[27] מי בכס מהדואגים שיוכל להוסיף בקומתו אמה אחת?

[28] א"כ על מה תדאגו בלבוש ראו חבצלת השרון לעז גיל"יזן החומש.

[29] ואני אומר לכם שהמלך שלמה בכל כבודו לא היה מלובש כמוהו.

[30] ואם תבן הנשאר בקמות לעז פ"י"נן אשר היום לחה ומחר יבשה ומשימים אותה בתנור האל מלביש אותה כ"ש אנחנו מקטני אמנה.

[31] וא"כ שהאל יחשוב מכם אל תדאגו לומר מה נאכל ומה נשתה

[32] שכל אלה הגופים מבקשים. ויודע אביכם שכל אלה אתם צריכים.

[33] בקשו קודם מלכות אלקים וצדקתו וכל אלה הדברים ינתנו לכם.

[34] אל תדאגו ליום מחר שיום מחר ידאגו ממנו די לו ליום בצרתו.

Chapter 7

פרק כ"ו

[1] אל תדינו פן תדונו.

[2] באיזה דין תדונו ובאיזה מדה תמודו ימודד לכם.

[3] ולמה תראו קש בעין זולתך ולא תראה קורה שבעיניך?

[4] ואיך תאמר לזולתך כתר לי זעיר ואוציא קש מעיניך הנה הקרה בעיניך.

[5] החנף תוציא קודם הקורה מעיניך ואח"כ תוציא הקש מעין זולתך.

פרק כ"ז

- [6] עוד אמר להם אל תתנו בשר קדש לכלבים ואל תשימו פניכם לפני חזיר פן יכרסמנו אותה לעיניכם ויחזרו אותה לקרוע אתכם.
- [7] שאלו מהאל וינתן לכם בקשו ותמצאו דפקו ויפתחו לכם.
- [8] כל השואל יקבל ולאשר יבקש ימצא ולקורא יפתח.
- [9] מי בכם שיבקש בנו ממנו לפרוס לחם ויתן לו אבן?
- [10] או אמ יבקש דג ויתן נחש?
- [11] ואם אתם עם היותכם רעים תבואו לתת מתנות טובות לפניכם כ"ש אביכם שבשמים שיתן רוחו הטוב למבקשיו.
- [12] וכל מה שתרצו שיעשו לכם בני אדם עשו להם זאת התורה ודברי הנביאים.

פרק כ"ח

- [13] בזמן ההוא אמר יש"ו לתלמידו באו בשער הצר ששער האבדון רחב ומצולה ורבים הולכים בה.
- [14] כמה השער צר וכבד הדרך המשייר לחיים ומעטים המוצאים אותה.

פרק כ"ט

- [15] עוד אמר להם הזהרו מנביאי השקר הבאים לכם במלבושי צמר דומים לצאן שמתוכם זאבים טורפים.
- [16] ובמעשיהם תכירום הילקוט אדם מן הקוצים ענבים ומן הברקונים תאנים?
- [17] שכל עץ טוב יעשה פרי טוב וכל עץ רע יעשה פרי רע.
- [18] ועץ הטוב לא יוכל לעשות פרי רע ועץ רע לא יוכל לעשות פרי טוב.
- [19] וכל עץ אשר לא יעשה פרי טוב כאשר ישרף.
- [20] לכן כפריים ר"ל במעשיהם תכירום.
- [21] שכל האומר אלי אדוני לא יבא במלכות שמים אבל העושה רצון אבי שבשמים יכנס במלכות שמים.
- [22] רבים אומרים אלי ביום ההוא אדוני אדוני הלא בשמך נבאנו ובשמך שדים הוצאתנו ואותות רבות על שמך עשינו?
- [23] ואז אמר להם מעולם לא ידעתי אתכם סורו ממני כל פועלי און.

פרק שלשים

- [24] עוד אמר להם כל השומע דברים אלו ועושה אותם דומה לאיש חכם שבנה בית בסלע.
- [25] וירד הגשם עליו והרוחות מקישות אותו ולא יפול לפי שיסודו אבן.
- [26] וכל השומע דברי אלה ולא יעשה דומה לאיש שוטה אשר בנה ביתו על החול.
- [27] וירדו גשמים ויבואו זרמים ויפילוהו נופל מפלה גדולה.
- [28] ובעוד שיש"ו היה מדבר דברים אלו כל העם היו תמהים מרוב טוב הנהגתו
- [29] לפי שהיה דורש להם בכח גדול שלא כאשר החכמים.

Chapter 8

פרק ל"א

- [1] ויהי כאשר ירד יש"ו מן ההר וחוברות רבות אחריו.
- [2] והנה מצורע אחד בא וישתחוה לו לאמר אדוני אם תוכל לרפאת אלי.
- [3] ויט יש"ו את ידו ויגע בו לאמר רוצה אני שתטהר ובאותה שעה נטהר המצורע מצרעתו.

[4] ויאמר אליו יש"ו השמר לך פן תגיד לאדם ולך לכהן להקריב קרבניך כאשר צוה משה בתורתכם.

פרק ל"ב

- [5] ויהי כבואו בכפר נחום המרתה ויבא אליו שר המאות ויתחנן לו
[6] לאמר אדוני בני שוכב בביתי מחולי הכוון בלעז פִּירָא לְשִׁיזָה ומתחלחל מהמחלה.
[7] ויאמר אלי יש"ו אני אלך וארפאהו.
[8] ויען שר המאות ויאמר לו אדו' אינך ראוי שתבא תחת גגי אלא שתגזור אומר וירפא.
[9] ואני אדם חוטא ויש לי ממשלת תחת ידי פירושים ופרשים ורוכבים ואומר אני לא" מהם לך וילך בא ויבא ולעבדי עשו זה ויעשו.
[10] וישמע יש"ו ויתמה ולבאים אחריו אמר אמן אני אומר לכם לא מצאתי אמונה גדולה בישראל.
[11] כי האומר אני לכם שיבואו רבים ממזרח וממערב וינוחו עם אברהם ועם יצחק ועם יעקב במלכות שמים
[12] ובני המלכות יש לנו במחשכי גהינם ושם יהיה בְּכִי וְתַחֲזֶק שָׁנִים.
[13] ויאמר יש"ו לשר המאות לך וכאשר האמנת יעשה לך. ונרפא הנער בעת ההיא.

פרק ל"ג

- [14] בעת ההיא בא יש"ו לבית פיטיירוס והנה חותנתו שוכבת מקדחת.
[15] ויגע לידה ויעזבה הקדחת. ותקם ותשרתהו.
[16] ויהי לעת הערב ויבאו אליו אחוזי השדים וירפאום במאמרו לבד וכל החולי ריפא
[17] לגמור מה שנאמר ע"י ישעיה הנביא ז"ל אכן חליינו הוא נשא ומכאובינו הוא סבלם.

פרק ל"ד

- [18] ויהי אחרי זאת וירא יש"ו חבורות רבות סביבותיו ויצוה ללכת עבר הים.
[19] ויקרב חכם א' ויאמר לו אדו' אלך אחרריך בכל מקום שתלך.
[20] ויען אליו יש"ו לשועלים חורים ולעוף קנים ולבן אדם בן הבתולה אין מקום להכניס ראשו.
[21] וא' מתלמידיו אמר לו עזוב אותי שאלך ואקבור את אבי.
[22] ויאמר לו יש"ו בא אחרי ועזוב המתים לקבור מתיהם.

פרק ל"ה

- [23] ויהי כאשר באו יש"ו באניה ויבואו תלמידיו אחריו.
[24] ויהי סער גדול בים והגלים הולכים מאד והאניה חשבה להשבר.
[25] ויקרבו אליו תלמידיו ויבקשו ממנו לאמר אדונינו הושיענו פן נאבד.
[26] ויאמר אליהם למה תתראו מקטני אמנה. ויקם ויצו לים ולרוחות שינוחו ומיד נחו.
[27] והאנשים אשר שם שראו תמהו ויאמרו מי הוא זה שהרוחות והים עושה רצונו.

פרק ל"ו

- [28] ויהי כאשר עבר הים ויעבור עבר הים מבלכות גֶאֲרִיזָאֲנִי נקראים בלעז גִּיִּינִיטְרָ"ארוס ויפגעו בו שנים אחוזי שדים יוצאים מהקברים משתגעים עד שלא יוכל איש לעבור בדרך ההיא.
[29] ויצעקו אליו לאמר מה לך עמנו יש"ו בן אלקים באת קודם הזמן לצערנו וגם להשמידנו? ויש"ו אמר להם צאו משם מחנות רעות.

- [30] ושם קרוב מהם עדרי חזירים רבים רועים.
 [31] ויפגעו בו השדים יען יש לנו לצאת מכאן תן לנו רשות לבא באלו החזירים.
 [32] ויאמר להם לכו. ויצאו השדים מהאנשים ויבאו בחזירים וילכו כל העדר בבהלה ונשמטו בים ומתו במים.
 [33] ויפחדו הרועים ויברחו ויגידו בעיר הכל. ותהום כל העיר.
 [34] ויצאו לקראת יש"ו. ויראו אותם ויחלו פניו לבלתי עבור בגבולם.

Chapter 9

פרק ל"ז

- [1] ואז יש"ו בא באניה וישוטו וישבו לעירו.
 [2] ויקרבו לפניו חולה א" מכווץ בלעז פֶּאָרְאָ לְטִיקוֹ וישכב על מטנו. וירא יש"ו אמונתם ויאמר לחולה תתחזק בני. באמונת האל כי נמחלו עונותיך.
 [3] וקצת החכמים אומרים בלבם זהו מגדף.
 [4] וירא יש"ו מחשבותם ויאמר אליהם למה תחשבו רעה בלבבכם.
 [5] זהו קל לאמר נמחל עוניך או קום לך?
 [6] רק להודיעכם שבן אדם יכול למחול עונות בארץ זו אמר לחולה קום וקח מיטתך ולך.
 [7] ויקם וילך אל ביתו.
 [8] ויראו החבורות ויראו מאד ויהללו לאל אשר נתן יכולת לבני אדם לעשות כאלה.

פרק ל"ח

- [9] ויהי כאשר אבר יש"ו משם וירא איש אחד יושב על שלחן החלוף מתתיה שמו בלעז מָאט"יָאוּ ויאמר לו לך אחרי ויקם וילך אחריו.
 [10] ויוליכוהו לביתו לאכול. ויהי בעת אכלו והנה פריצים רבים ורשעים בשלחן והנה סועדים עם יש"ו ותלמידיו.
 [11] ויראו הפרושים ויאמרו לתלמידיו למה רבכם יושב ואוכל עם הפריצים והרשעים.
 [12] וישמע יש"ו ויאמר בבריאים אינם צריכים רפואה כי אם החולה.
 [13] לכו ולמדו הכתוב כי חסד חפצתי ולא זבח ולא באתי להשיב הצדיקים כי אם הרשעים.

פרק ל"ט

- [14] אז קרבו אליו תלמידי יוחנן ויאמרו לו למה אנו והפרושים מתענים הרבה פעמים ותלמידך אינם מתענים.
 [15] ויען להם יש"ו ויאמר לא יוכלו חבירי החתן לְבָכּוֹת ולהתענות בהיותו עמהם. יבואו ימים וילקח מהם החתן ויצומו.
 [16] לא יאבד איש חתיכת מלבוש חדש במלבוש ישן לחוזק החתיכה משוך מהמלבוש הבלויה ויקרע יותר.
 [17] ולא ישימו יין חדש בכלים ישנים פן ישברו הכלים וישפוך היין והכלים יאבדו. רק חדש בכלי חדש ושניהם ישמרו.

פרק ארבעים

- [18] ויהי בדברו אליהם ויקרב שר אחד וישתחוה לו לאמר אדי' בתי אתה עתה מתה. בא נא ושים ידך עליה והחיה.
 [19] ויקם יש"ו וילך הוא ותלמידיו עמו.
 [20] והנה אשה אחת שופעת דם שתיים עשרה שנה בא אחריו ותגע בציצית בגדו.
 [21] ואומרת בלבבה אם אגע בלבושו לבד ארפא מיד.
 [22] וישב פניו ויאמר אליה התחזקי בתי בש"ית שאמונתך רפאך. באותה שעה נרפאת
 [23] ויהי בבואו בית השר וירא אנשים רבים בוכים.

- [24] ויאמר אליהם צאו כולכם חוצה ואל תבכו שהנערה ישנה ולא מתה. ויהי כמצחק בעיניהם. ואומרים הלא אנו רואים שהיא מתה.
 [25] ובהוציאם אותם החוצה בא אליה יש"ו ויגע בידה ותקם הנערה.
 [26] ותצא שמועה זאת בכל הארץ ההיא.

פרק מ"א

- [27] ויעבור משם יש"ו והנה שני עורים רצים אחריו וצועקים אליו חנינו בן דוד.
 [28] ויהי הבית ויקרבו אליו העורים. ויאמר
 [29] אמונתכם תרפא אתכם.
 [30] ותפקחנה עיני שניהם מיד ויראו. ויצום לאמר השמרו פן יודע הדבר.
 [31] והם יצאו ויגלוהו בכל הארץ ההיא.

פרק מ"ב

- [32] ויצא משם יש"ו ויביאו לפניו איש אלם והשד בתוכו.
 [33] ויוציא את השד וידבר האלם. ויפלאו החבורות ויאמרו לא נראה כזה בישראל.
 [34] ויאמרו הפרושים באמת בשם השדים מוציא השדים.
 [35] ויסב כל הערים והמגדלים מלמד בבתי כנסיות ומבשר בשורות ומרפא כל חולי וכל מדוה.
 [36] וירא יש"ו החבורות ויחמול עליהם שהיו יגיעים ושוכבים כצאל אשר אין להם רועה.
 [37] אז אמר לתלמידיו הקמה מרובה והקוצרים מעטים.
 [38] חלו נא פני בעל הקמה וישלח הקוצרים רבים לקצור קומתו.

Chapter 10

פסק מ"ג

- [1] אז קרא יש"ו ליי"ב תלמידיו ויתן להם יכולת על כל רוח טומאה להוציא מהאדם ולרפאת כל חולי וכל נגע.
 [2] ואלה שמות יי"ב השלוחים נקראו אפוסט' ולוס ס'ימ"ון נקרא פייטר' וס' וְאַנְדְרִיָאָה אחיו
 [3] פיליפ' וס' ובזרטולאמיאוס יעקב נקרא גאי' מי ויוחנן אחיו בני זבדיאל טומא' ס' ומתתיה הוא מאט' יאז מלוה בריבית
 בפרסום ויעקב אלוּפִיָאִי וְטָרְיָא וס'
 [4] שמעון כנעני לעז ס'ימ"ון קאנא' נאיוס ויוד' א אַסְקָאָךְ יוֹטָה אשר אחר זה מסרהו.
 [5] אלה שנים עשר שלח יש"ו ויצו אליהם לאמר בארצות הגוים אל תלכו ובערי השמרונים אל תבואו.
 [6] לכו לצאן אשר נדחו מבית ישראל.
 [7] וברשו להם שתתקיים מלכות שמים.
 [8] רפאו החולים והחיו המתים והנה טהרתם המצורעים והוציאו השדים מבני אדם. ואל תקבלו שכר. חנם קבלתם
 ובחנם תתנו.
 [9] אל תצברו כסף וזהב ולא ממון בכיסכם
 [10] ולא חליפות שמלות ולא מנעלים ולא מקל בידכם. ראוי הפועל לקבל די אכילתו.
 [11] ובכל עיר ובכל מגדל אשר תבואו מי האיש הטוב שבתוכם ושם תנוחו עד שתצאו.
 [12] ובבואכם אל הבית תנו להם שלום לאמר שלום בזאת הבית שלום לכל היושבים בתוכה.
 [13] ואם תהיה הבית ההיא ראויה תבא שלומכם עליה ואם לא תהיה ראויה תשוב שלומכם לכם.
 [14] ואשר לא יקבל אתכם ואשר לא ישמע אליכם תצאו מן הבית ההיא והעתקם רגליכם מן העפר.
 [15] אמן אני דובר אליכם יותר טוב יהיה אל סדום ואל עמורה ביום ההוא מן העיר ההיא.

- [16] הנני שולח אתכם כצאן בין הזאבים תהיו ערומים כנחשים ועניים כיונים.
 [17] הזהרו בבני אדם. לא ימסרו אתכם בקהלותם ובבתי כנסיותם
 [18] וּלְפָחוֹת וְלִמְלָכִים. תוכלון בעדי להעיד להם ולגוים.
 [19] כאשר יתפשו אתכם אם תחשבו מה שתאמרו שבשעה שתצטרכו יבא לכם מענה.
 [20] אינכם המדברים כי אם רוח קדשו של אבי הוא הדובר בכם.
 [21] ימסור האח את אחיו למות והאב לבנו ויקומו הבנים על האבות ויובילו אותם עד למות.
 [22] ותהיו ללעג וזעוה לכל העמים על שמי אכן מי שיסבול עד עת קץ יושע.

פרק מ"ה

- [23] עוד אמר יש"ו לתלמידיו כאשר ירדפו אתכם בעיר הזאת ברחו לאחרת אמן אני אומר לכם לא תשלימו לכם ערי ישראל עד כי יבא בן אדם.
 [24] אין תלמיד גדול מרבו ולא העבד גדול מאדונו.
 [25] די לתלמיד להיות כרבו ולעבד כאדונו. אם לבעל הבית יקראו בעל זבוב כ"ש לבני ביתו.
 [26] אל תראו מהם שאין דבר שלא יראה ולא נעלם.
 [27] אני אומר לכם בחשך אמרו אותו באור.
 [28] ואל תפחדו מהורגי שאין בידם להרוג הנפשות רק פחדו לאשר יכולת בידו לאבד הנפש והגוף בגהינם.
 [29] הלא שני צפורים אבדו בפרוטה אחת ולא תפול אחת מהם על הארץ כי אם ברצון אביכם שבשמים?⁴
 [30] הלא שערות ראשיכם כלם ספורים
 [31] אל תראו שטובים מצפורים אדם.
 [32] המשבח אותי בפני אדם אשבחבנו לפני אבי שבשמים.
 [33] (ואשר יכחש בי לפני בני אדם אכחש בו לפני אבי שבשמים)⁵

פרק מ"ו

- [34] באותה שעה אמר יש"ו לתלמידיו אל תחשבו שבאתי לשים בארץ אלא חרב.
 [35] באתי להפריד האדם הבן מאביו והבת מאמה.
 [36] והאויבים להיות אהובים.
 [37] האוהב אביו ואמו יותר ממני איני ראוי לו.
 [38]
 [39] האוהב את נפשו יאבדיה האובד אותי בשבילי ימצאנה.
 [40] המקבל אתכם יקבל אותי והמקבל אותי יקבל את אשר שלחני.
 [41] המקבל נביא לשם נביא יקבל שכר הנביא והמקבל צדיק לשם צדיק יקבל שכר הצדיק.
 [42] והנותן כלי א" של מים קרים לאחד מתלמידי הקטנים לשם תלמידי אמן אני אומר לכם שלא יאבד שכרו.

4. Question mark is lacking in Howard.

5. V. 33 is not found in Howard's main text, but is the text of Ms. A, which he lists in his apparatus.

פרק מ"ז

- [1] ויהי בכלות יש"ו לצוות לשנים עשר תלמידיו ויעבוד משם ויצום ללמד ולהוכיח בעריהם.
- [2] וישמע יוחנן בהיותו תפוס מעשה יש"ו וישלח שנים מתלמידיו
- [3] לאמר לו האתה הוא מי שעתידי לבא או נקוה אחר.
- [4] ויען להם יש"ו לכו והגידו ליוחנן את אשר ראיתם ואשר שמעתם
- [5] העורים רואים ופסחים הולכים והמצורעים נטהרים והחרשים שומעים והחיים מתים והענוים מתפשרים.
- [6] ואשרי אשר לא יהיה נבוכ בי.
- [7] ויהי המה הולכים ויחל יש"ו לדבר אל החבורות מיוחנן. לראות מה יצאתם במדבר קנה מושלכת ברוח?
- [8] או מה יצאתם לראות? התחשבו שיוחנן אדם לבוש בגדים רבים? הנה לובשי הבגדים רבים בבתי המלכים.
- [9] א"כ מה יצאתם לראות נביא? באמת אני אומר לכם שזה גדול מנביא.
- [10] זהו שנכתב בעדו הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני.

פרק מ"ח

- [11] עוד אמר יש"ו לתלמידיו באמת אני דובר לכם בכל ילדי הנשים לא קם גדול מיוחנן המטביל.
- [12] מימיו עד עתה מלכות שמים עשוקה קורעים אותה.
- [13] שכל הנביאים והתורה דברו על יוחנן.
- [14] ואם תרצו לקבלו הוא אליה העתידי לבא.
- [15] למי אזנים לשמוע ישמע.

פרק מ"ט

- [16] עוד אמר יש"ו זה הדור אדמהו לנערים היושבים בשוק קוראים זה לזה.
- [17] ואומרים שדנו ולא דקדקתם ספרנו לכם ולא בכיתם.
- [18] כי בא יוחנן ואינו אוכל ושותה ואומרים עליו שהוא אחוז משדים.
- [19] ובן האדם בא לאכול ולשתות ואומר עליו שהוא זולל וסובא ואוהב לפריצים וחוטאים והסכלים שופטים לחכמים.

פרק חמשים

- [20] אז התחיל יש"ו לקלל הנערים שנעשו מאותותיו ולא חזרו בתשובה.
- [21] אי לך בורזוזאים ואי לך בית שידה שאם בצור וסדום לעז טיראָו דִיטִיר או סְדוֹמָה נעשו האותות שנעשו בכם היו חוזרות בתשובה בזמן ההוא בשק ואפר.
- [22] אמן אני אומר לכם יותר קל יהיה לצור וסדום אכן.
- [23] ואתה כפר נחום אם לשמים תעלה? משם תורד. שאם בסדום נעשו מאותות שנעשו בך אולי תשאר. עד שאול תורד.
- [24] אמן אני אומר לך שיותר קל יהיה לארץ סדום ליום הדין ממך.

פרק נ"א

- [25] בעת ההיא נתרוםם יש"ו ואומר אני ישתבח אני בורא שמים והארץ שהסתרת דברים אלה מהחכמים והנבונים

וגלית אותם לעניים.

[26] אמנם כי כן ישר לפניך אבי.

[27] הכל נתון לי מאת אבי. ואין מכיר את הבן אלא האב בלבד ולאב אין מכיר אלא הבן ולאשר ירצה הבן לגלותו.

[28] בואו אליו כל היגיעים ונושאי העמל ואני אעזור אתכם לשאת עולכם.

[29] צאו עולי עולכם ולמדו ממני ותכירו כי עני אני וטוב ובר הלבב ותמצאו מרגוע לנפשותיכם

[30] רק ומשאי קל.

Chapter 12

פרק נ"ב

[1] בעת ההיא עבר יש"ו בקמות ביום השבת ותלמידיו רעבים התחילו לעקור השבולים ולפרוך אותם בין ידיהם ולאכול אותם.

[2] ויראו הפרושים ויאמרו אליו הנה תלמידך עושים דבר שאינו נכון לעשות ביום השבת.

[3] ויען להם יש"ו ולא קראתם מה שעשה דוד כשהיה רעב ואנשיו

[4] בבית האלקים שאכלו מלחם הפנים בלעז פֶּאֶן סַאגִּיָּה שאינו נאכל אלא לכהנים בלבד.

[5] וגם בתורה לא קראתם שהכהנים בבית המקדש מחללים לפעמים השבתות ואין להם חטא?

[6] אמן אני אומר לכם שמקדש גדול ממנו הוא.

[7] אילו ידעתם מהו חסד חפצתי ולא זבה לא הייתם מחייבים התמימים.

[8] שבן אדם אדון השבת.

פרק נ"ג

[9] ויהי לקצת הימים ויעבור משם יש"ו ויבא בבתי כנסיותם.

[10] ושם אדם וידו יבשה וישאלוהו לאמר אם מותר בשבת לרפאתו.

[11] ויאמר להם מי בכס שיש לו צאן אחת ותפול בשוחה ביום השבת ולא יקימנה.

[12] כ"ש האדם שהוא טוב ממנה. לפיכך מותר לעשות ויש לאדם לעשות יותר טוב בשבת.

[13] אז אמר לאיש נטה ירך. ויט ידו ותשב כמו האחרת.

[14] ואז נוסדו הפרושים וינכלו אליו להמיתו.

פרק נ"ד

[15] ויהי אחרי זאת וידע יש"ו ויט משם וילכו אחריו חולים רבים וירפא את כולם.

[16] ויצום לאמר לבל יגלוהו

[17] לקיים מה שנאמר ע"י ישעה

[18] הן נערי אשר בחרתי בחירי רצתה נפשי אתן רוחי עליו ומשפט לגוים יגיד.

[19] ולא ירהה ולא ירוץ ולא ישמע אחד בחוץ.

[20] קנה רצוץ לא ישבור ופשתה כהה לא יכבנה עד ישים לנצח משפט

[21] ולשמו גוים ייחלו.

פרק נ"ה

[22] אז הובא לפניו אדם אחד עור ואלם והשד בתוכו וירפא אותו. וראו

[23] ונפלאו החבורות ויאמרו הלא זה בן דוד.

- [24] וישכימו הפירושים וישמעו ויאמרו זה אינו מוציא השדים אלא בבעל זבוב בעל השדים.
 [25] וידע מחשבותם יש"ו ויאמר אליהם במשל כל מלכות שביניכם מחלוקת תשומם וכן כל עיר ובית שתפול מחלוקת בתוכם לא יתקיים.
 [26] ואת השטן מוציא שטן אחר מחלוקת ביניכם איך תעמוד מלכותו?
 [27] ואם אני מוציא השדים בבעל זבוב בנים שלכם למה לא הוציאם? ולזה יהיו הם שופטיכם.
 [28] ואם אני מוציא השדים ברוח אלקים באמת בא קץ מלכות.
 [29] ואיך יוכל איש לבא בבית גבור לקחת את כליו אם לא יקשור אותו תחילה? ואח"כ ישלול בביתו.

פרק נ"ו

- [30] מי שאינו עמדי לנגדי. הוא מה שלא יתחבר עמי יכפור בפועל.
 [31] כן אני אומר לכם שכל חטא וגדוף ימחל לבני אדם וגדוף הרוח לא ימחל.
 [32] וכל האומר דבר נגד בן האדם ימחל לו. וכל האומר דבר נגד רוח הקדוש לא ימחל לו לא בעה"ז ולא בעה"ב.
 [33] עשו עץ טוב כפרי טוב או עץ רע כפרי רע שהאמת מן הפרי יודע העץ.
 [34] משפחת פתנים איד תוכלו לדבר טובות בהיותכם רעים? והלא הפה מתעוררת הלב מדברת.
 [35] אדם טוב מאוצר לב טוב יוציא טוב ואדם רע מאוצר לב רע ווציא⁷ רע.
 [36] אומר אני לכם שמכל הדברים אשר ידבר האדם חייב לתת חשבון ליום הדין.
 [37] על פי דבריך תהיה נשפט ועל פי מעשיך תתחייב.

פרק נ"ז

- [38] בעת ההיא בא ליש"ו קצת פירושים וחכמים לאמר נרצה לראות אות מהשמים בעבורך.
 [39] ויאמר להם דור רע וחנף מבקש אות ואות לא ינתן לו אלא האות של יונה.
 [40] שכאשר היה במעי הדגה ג' ימים וג' לילות כן יהיה בן אדם בבטן הארץ ג' ימים וג' לילות בקבר.
 [41] אנשי ננוה יקומו למשפט עם זה הדור וירשיעו אותו כי חזרו בתשובה לדברי יונה ואני גדול מיונה.
 [42] מלכת שבא בלעז רִיזְיִנָה "דִי אִישְׁטְרִיָּא תקום למשפט עם זה הדור ותרשיעם שבאה מקצות הארץ לשמוע חכמת שלמה והנני גדול משלמה.
 [43] וכיוצא רוח טומאה מהאדם הולך בציות מבקש מנוח ולא ימצא.
 [44] אז אומר אשיב לביתי אשר יצאתי ממנו ובא ומוצא אותו ריק בטוח ונכון.
 [45] אז יקח שבעה רוחות יותר רעים ממנו ובאים עמו ויושבים שם ויהיה אחרית האדם רע מראשיתו. כן יהיה לדור הרע הזה.

פרק נ"ח

- [46] עודנו מדבר על כל החבורות והנה אמו ואחיו עומדים בחוץ מבקשים ממנו לדבר עמו.
 [47] ויאמר לו אדם אחד הנה אמך ואחיך מבקשים לראותך.
 [48] ויען למגיד מי אחי ומי אמי.
 [49] ויפרוש כפיו על תלמידיו ויאמרו אלו הם אמי ואחי.
 [50] כל העושה רצון אבי שבשמים הוא אחי ואחיותי ואמי.

6. No question mark in Hebrew text of Howard but it is there in English translation of Howard.

7. Should be יוציא. See BLib manuscript. This is a mistake in Howard's transcription.

פרק נ"ט

- [1] ביום ההוא יצא יש"ו מהבית וישב על שפת הים.
- [2] ויתחברו אליו חבורות עד שנצטרך לבא באניה וכל החבורה עומדת בחוץ.
- [3] וידבר להם דברים רבים במשלים ויאמר להם איש יוצא מביתו בבוקר לזרוע את זרעו.
- [4] ובזרעו נפל ממנו בדרך ואכל אותו העוף.
- [5] וממנה נפלה באבן שאין שם עובי עפר ובצמחו נתייבש לפי שאין שם עפר לרוב.
- [6] ובחום השמש עליו נשרף ונתייבש שאין לו שורש.
- [7] וממנו נפל בין הקוצים ויגדלוהו הקוצים ויעמדוהו.
- [8] וממנו נפל בארץ טובה ויעשה פרי ותבואה האחד מאה והשני ששים והשלישי שלשים.
- [9] למי אזנים לשמוע ישמע.
- [10] ויקרבו אליו תלמידיו ואמרו לו תלמידיו למה תדבר במשלים.
- [11] ויאמר שלכם נתן מלכות שמים להכיר ולא להם.
- [12] למי שיש לו ניתן עוד ולמי שאין לו מה שהוא חושב ילקח ממנו.
- [13] לזה אני מדבר במשלים שהם רואים ואינם רואים שומעים ואינם שומעים.
- [14] לגמור מה שנאמר ע"י ישעיה הנביא לך ואמרת לעם הזה שמעו שמעו וראו ראו ואל ואל וכו'.
- [15] השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו וכו'.
- [16] ואשרי עיניכם שרואות ואזניכם ששומעות.
- [17] אמן אני דובר לכם שנביאים רבים וצדיקים התאוו לראות מה שאתם רואים ולא ראו ולשמוע מה שאתם שומעים ולא שמעו.
- [18] ואתם שמעו משל הזורע.
- [19] הזורע הוא בן אדם והזרע שנפל בדרך כל השומע מלכות שמים ולא יבין. יבא השטן ויחתוף מלכו כל מה שנזרע בו. וזהו הזרע שנפל על הדרך.
- [20] ואשר נפל על האבן הוא השומע דבר האל וקבלנו מיד בשמחה.
- [21] והוא בלא שורש ומבוכה ובבא מעט צער וצרה להם השטן משכחו מלבם.
- [22] ואשר נפל בקוצים זה השומע את הדבר ובחמדתו לאסוף עושר השטן משכחו דבר האל ולא יעשה פרי.
- [23] ואשר נפל בארץ הטובה הוא השומע את הדבר ומבין ועושה פרי ר"ל ממעשים טובים. ויוציא מן הא"מ מאה ומן השני ששים ומן השלישי שלשים. הא"מ זהו מטהרת הלב וקדושת הגוף. ומהאחד ששים זהו מפרישות האשה. ומהשלישי שלשים זהו מקדושה בזיווג בגוף ובלב.

פרק ששים

- [24] וישם לפניהם משל אחר. מלכות שמים דומה לאיש הזורע כשזרעו זרע טוב.
- [25] ויהי כאשר בני אדם ישנים בא שונאו ויזרע על החטים זון מלעז ברייא"גה וילך.
- [26] ויהי כאשר גדלה העשב לעשות פרי וראה הזון.
- [27] ויקרבו עבדי בעל השדה אליו ויאמרו לו אדונינו הלא זרע טוב זרעת. ומאין היה הזון?
- [28] אמר להם שונאי עשו זה ויאמרו לו עבדיו נעקור הזון.
- [29] ויאמר להם לא פן תעקרו החטה.
- [30] אלא הניחו זה וזה ויגדל עד הקציר ובעת הקציר אמר לקוצרים לקטו הזון ראשונה וקשרו אותה חבילות חבילות לשרוף והחטה תנו באוצר.

- [31] וישם לפניהם משל אחר. מלכות שמים דומה לגרגיר חרדל שיקח אותו אדם ויזרעהו בשדה.
 [32] והוא דק מכל זרעונים ובגדלו יגדל על כל העשבים ונעשה עץ גדול עד שעוף השמים יאצילו באנפא.⁸
 [33] וידבר להם משל אחר. מלכות שמים דומה לשאור שמביא אותו האלה⁹ בשלש סאים קמח ויחמיץ את כולו.
 [34] כל המשלים האלא דבר יש"ו לחבורות ובלי משל לא היה דובר אליהם.
 [35] לקיים מה שנאמר ע"פ הנביא אפתחה במשל פי אביעה חדות מני קדם.
 פרק ס"ב

- [36] אז נפרד יש"ו מן החבורות ויבא אל הבית. ויקרבו אליו תלמידיו ובקשו ממנו לפרוש להם משל הזון.
 [37] ויען להם ויאמר להם הזורע זרע טוב הוא האדם¹⁰
 [38] והשדה הוא העולם הזה ופרי הטוב הם הצדיקים והזון הם הרשעים.
 [39] והשונא שזרע אותו הוא השטן והקמה אחרית העה"ב והקוצרים הם המלאכים.
 [40] וכאשר לקטו הקוצרים הזון לשרוף כן יהיה באחרית הימים.
 [41] ישלח בן אדם את ממלאכיו לעקור ממלכותו כל רשע וכל פועלי און.
 [42] וישליחו אותם במדורת אש ושם יהיה בכי וחריקת שינים.
 [43] אז יזהירו הצדיקים כשמש במלכות אביהם. למי אזנים לשמוע ישמע.

פרק ס"ג

- [44] עוד אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים היא¹¹ דומה לאדם המוציא מטמון אשר יסתירוהו ובשמחת הממון ימכור כל אשר לו ויקנה השדה בעדו.
 [45] ועוד מלכות שמים דומה לאדם סוחר המבקש אבנים יקרות.
 [46] וכאשר ימצא אחת טובה ימכור כל אשר לו ויקנה אותה.
 [47] מלכות שמים דומה לרשת בתוך הים שכל מיני דגים נאספים בה.
 [48] וכאשר תמלא יוציאווה לחוץ ויוצאים הדייגים ובוחרים הטובים בכליהם והרעים משליכים חוצה.
 [49] כן יהיה באחרית הימים יצאו המלאכים ויבדילו הרשעים מתוך הצדיקים.
 [50] וישליכו אותם במדורית אש שם יהיה בכי וחריקת שינים.
 [51] ויאמר להם הבנתם זה. ויאמרו כן.
 [52] לזאת כל חכם ידמה במלכות שמים לאדם אבי הטף המוציא מאוצרו דברים חדשים גם ישנים.

פרק ס"ד

- [53] ויהי אחרי זאת כאשר כלה יש"ו הדברים האלה עבר משם.
 [54] ובא לארצו והיה מלמד לאנשים בבתי כנסיות. והפרושים נפלאו ויאמרו בלבם מאין בה לזה החכמה וכח לעשות אלו הפעולות.
 [55] אין בן זה הנפח ומרים? הלא ידעתם שכל אלו אמו מרים ואחיו ג' יוסף ושמע"ון ויהוד"ה

8. **אֲנָפָא** - Why an Aramaic word here? (cf. Jastrow, p. 86) What happened to the end of the verse?
 9. Something is left out here. The participle **מביא** is masc sing. so **האלה** cannot be the subject of the participle. Howard inserts (a woman puts) but this does not fit with **מביא**.
 10. Greek text has **בן האדם** / ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 11. Why suddenly the addition of **היא** here? This does not conform to the previous pattern: **מלכות שמים דומה ל**

- [56] ואחיותיו?¹² הלא ידעתם שכל אלו עמנו? ומאין בא לזה כל אלה?
 [57] והיו נבוכים בו. ויען להם יש"ו אין נביא שאין לו כבוד כ"א בארצו ועירו וביתו.
 [58] ולא רצה לעשות שם שום אות למיעוט אמונתם.

Chapter 14

פרק ס"ה

- [1] בעת ההיא שמע הורוד"וס טיטרא"קה שמועות יש"ו.
 [2] ויאמר לעבדיו הנה אני מאמין שאלו הפלאות עושה יוחנן המטביל.
 [3] שהיה לפי שהורוד"וס תפש ליוחנן מימים ההם ויאסרהו במאסר לפי שהיה מוכיחו שלא יקח לאוֹרְדִיָסָה לאשה שהיתה אשת אחיו.
 [4] והיה אומר לו יוחנן אינה ראויה לך.
 [5] והנה הורוד"וס היה רוצה להורגו לולי¹³ יראת העם שלנביא היה ביניהם.
 [6] ובמשתה יום הולד את הורודוס קרא לגדולי המלכות לאכול עמו ובעוד שהיו אוכלים היתה בתו מרקדת ביניהם וייטב להורודוס.¹⁴
 [7] וישבע לה שיתן לה את כל אשר תשאל ממנו.
 [8] והנערה מיוסרת מיומה שאלה ראש יוחנן המטביל באגן א".¹⁵
 [9] והמלך נעצב מאד בעד השבועה שעשה¹⁶ בפני הקרואים ויצו להעשות כן.
 [10] וישלח לשחוט יוחנן בבית הסוהר.
 [11] ויביאו ראש יוחנן באגן ויתנוהו לנערה והנערה נתנה לאמה.¹⁷
 [12] ויבאו תלמידי יוחנן וישאו הגוף ויקברוהו והתלמידים הגידו הדבר ליש"ו.
 [13] וכשמוע יש"ו נסע משם באניה וילך למדבר יהודה. וכשמוע החבורות וילכו אחריו מכל המדינות.
 [14] וכשיצאו ראה אחריו עם רב ויט אליו חסד וירפא כל מחלותם.
 [15] ובעת ערב קרבו אליו תלמידיו ויאמרו לו זה המקום צר עובר. עזוב החבורות שילכו במגדלים¹⁸ ויקחו הצורך אליהם.
 [16] ועין להם יש"ו אינם צריכים לילך תנו להם לאכל.
 [17] והם ענו אין לנו בכאן כי אם חמש ככרות שני דגים.
 [18] ויאמר להם הביאו אותם אלי.
 [19] ויצו שישובו העם על העשבים. וכשישבו לקח החמש ככרות והשני דגים ובהיותו מביט לשמים ברך אותם ויחלקם ויתנם לתלמידיו והתלמידים חלקו לסייעות.
 [20] ואכלו כלם וישבעו. וכן מהדגים אכלו כרצונם. ואחר שתכלו לקחו הפתיתים הנשארות וימלאו מהם שנים עשר סאים.
 [21] ויהי מספר האוכלים חמשת אלפים אנשים מלבד הנשים והטף.

12. Howard leaves out the question mark here.

13. לולי cf. Gen 31:42; 43:10; Deut 32:27; Judg 14:18; 1Sam 25:34; 2Sam 2:27; 2Kings 3:14; Is 1:9; Psa 27:13; 94:17; 106:23; 119:92; 124:1-2. As far as I can tell, this word is not something found in the Rabbinic literature, at least it is not so listed in Jastrow.

14. Note that in this verse, הורודוס is not marked with " as usual. Inconsistent writing of הורודוס: It is written וס in 2:15, 19; 14:1, 3, 5; 22:16. It is written הורודוס in 2:1, 3, 7, 12, 13, 16, 22; 14:6, 7.

15. What is the abbreviation "א" at the end of the line?

16. We would expect השבועה שנשבֵע rather than the verb עשה.

17. This should be אמא I think. אמה = "cubit, forearm" (?) Is this an alternate spelling, a typo, or ???

18. What is the meaning of מגדלים here?

- [22] ואחרי זה צוה לתלמידיו לכנס באניה וישליחו קודם ממנו מעיר שהחבורות הולכות.
 [23] ואחר שעזב החבורות עלה להר והתפלל לבדו ויהי לעת ערב והוא לבדו עומד.
 [24] והאניה באמצע הים וגליהם היו דוחפות אותה לפי שהרוח היה מנגד.
 [25] למשמרה הרביעית מהלילה בא להם יש"ו הולך ביים.¹⁹
 [26] וכאשר ראוהו תלמידים הלך ביים נבהלו בשר בחושבם שהיה שד ומרוב פחדם היו צועקים.
 [27] ואז ענה להם יש"ו ויאמר לעם יהיה אמונה בכם שאני הוא ואל תראו.²⁰
 [28] ויען פייט"רוס ויאמר לו אדו' אם אתה הוא צוה אותי לבא אליך במים.
 [29] ויאמר לו יש"ו בא. וירד פייט"רוס מהספינה²¹ והלך ביים ובא ליש"ו.
 [30] ובראותו חוזק חרוח פחד מאד ובהתחילו ליטבע צעק ואמר אדו' הושיעני.²²
 [31] ומיד יש"ו האריך ידו ולקחו ואמר לו אדם מאמונה²³ מעוטה למה נסתפקת.
 [32] וכאשר עלו באניה נח חרוח
 [33] ואשר בספינה השתחוו לו ואמרו באמת אתה הוא בן האלקים.²⁴
 [34] vacat²⁵
 [35] וכאשר הכירוהו אנשי המקום שלחו בכל אותו המלכות והביאו לו כל החולים מכל מדוים.
 [36] וחלו פניו ירצו לעזובם יגעו בכנף מעילו וכל אשר נגע נתרפא.

Chapter 15

- [1] אז בא אל יש"ו החכמים והפרושים ויאמרו אליו
 [2] למה עוברים תלמידך תקנות הראשונות שהם אינם רוחצים ידיהם קודם האכילה?²⁶
 [3] ויאמר להם יש"ו ולמה אתם עוברים מאמרי האל²⁷ בעד תקנותיכם?²⁸
 [4] שהאל אמר כבד את אביך ואת אמך ומכה אביו ואמו מות יומת.
 [5] ואתם אומרים שאיזה דבר יאמר האדם לאביו ולאמו שבאיזה נדבה שיתן בעד אותו חטא שיכופר לו אותו עון.²⁹
 [6] ולא יכבד אביו ואמו ואתם מבזים אמרי אל בתקנותיכם.
 [7] היו חנפים הנה ישעיה ניבא מכם ואמר
 [8] כה אמר ה' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני
 [9] ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה.

19. We might expect על המים rather than במים.
 20. The order of the three phrases is changed here. In the Greek, egw eimi is first. Here, "let there be faith in you" is first. Are there textual variants in the Greek that match this order?
 21. ספינה? Why not אניה as before? ספינה is a freight ship, see Jastrow, p. 1013. The Greek uses πλοῖον both in v. 22 and in v. 29.
 22. Howard leaves no space between אדו' הושיעני. This is a typo. There is a space in Ms 26964.
 23. This is a curious way to translate ὀλιγόπιστε.
 24. Rabbinic substitution for אלהים.
 25. Howard notes that all manuscripts lack v. 34. Yet the English translation numbers v. 35 as 34.
 26. Should have question mark here but Howard leaves it out in Hebrew transcription. It is in the English translation.
 27. אמרי האל in the place of εὐτολῆν τοῦ θεοῦ. Note v. 6 has אמרי אל without the article (האל).
 28. Should have question mark here but Howard leaves it out in Hebrew transcription. It is in the English translation.
 29. This is a curious rendering of the Greek! Is חטא to be understood as a "sin offering" (חטאת)?

- [10] ויש"ו קרא לסיעות ויאמר להם שמעו והביטו.
 [11] הנכנס בעד הפה אינו מלכלך האדם אבל היוצא מהפה מלכלך האדם.
 [12] אז קרבו אליו תלמידיו ויאמרו לו דע שהפרושים נבוכים בעד דבר זה.
 [13] ויען להם יש"ו כל נטיעה שלא נטיעה אבי שבשמים תשחת.
 [14] הניחו אותם שהעורים מדריכים לעורים ואם עור ידריך עור אחר יפלו שניהם בבור.
 [15] ויען לו פייט"רוס אדוני פרוש לנו זאת החדה.
 [16] ויען להם יש"ו עדיין אתם מבלי דעת.
 [17] לא תבינו אתם שכל הנכנס בעד הפה הולך לבטן והכל הולך בעד המקום הטבעי?
 [18] והיוצא בעד הפה מתנועע מהלב וזהו המלכלך האדם.
 [19] לפי שמחלל הלב יוצא התרמית והרציחה והרציחה והנאופים והגנבות ועדות שקרים והקללות.
 [20] וכל אלה הדברים הם המבלבלים האדם. אמנם האכילה בלי רחיצת ידיים אינה מלכלכת האדם.

פרק ס"ח

- [21] ואחר שאמר יש"ו זה הלך בגלילי צור וסדום.
 [22] ותבוא לפניו אשה כנענית באה מארצות מזרח צועקת אליו אדוני בן דוד חנני שבתאי אחוזת השדים.
 [23] ויש"ו לא ענה דבר. ותלמידיו קרבו אליו ויאמרו לו אדונינו למה אתה מניח לזאת האשה צועקת אחרינו.
 [24] ויען להם יש"ו לא שלחוני כי אם לצאן אובדות מבית ישראל.
 [25] והאשה משתחוה לו ואומרת אדוני עוזרני.
 [26] ויאמר לה יש"ו לא טוב שיקח האדם הפת³⁰ מבניו ויתננו לכלבים.
 [27] ותען האשה פעמים רבים אוכלים הכלבים הפתיתים הנופלים משלחן אדוניהם.
 [28] ויען לה יש"ו אשה גדולה אמונתך יעשה לך כאשר שאלת. ומהעת ההוא והלאה נרפאת בתה.

פרק ס"ט

- [29] וכאשר הלך יש"ו משם הלך עבר הגליל להר. בעומדו שם
 [30] ראה עם רב מביטים הרבה צולעים ומנוגעים ופסחים ורבים אחרים ויפלו לרגליו וירפאם.
 [31] והעם היו תמהים איך האלמים היו מדברים והפסחים הולכים והעורים רואים וכלם משבחים לאל.
 [32] אז אמר יש"ו לתלמידיו יש לי רחמנות³¹ מהם³² שהם מיחלים אותי זה שני ימים שעברו ואין להם מה שיאכלו. ואיני רוצה להוליכם בתענית יען לא יחלשו בדרך.
 [33] ויענו לו תלמידיו ומאין אנו יכולים למצוא לחם במדבר הזה לשביע לעם.
 [34] ויען יש"ו ויאמר להם כמה ככרים לחם לכם. ויענו שבעה ומעט דגים.
 [35] ויצו יש"ו לעם לישב ע"ג העשבים.
 [36] ולקח השבעה ככרות וישברם ונתנם לתלמידיו והם נתנו לעם.
 [37] ויאכלו כולם וישבעו והותר שבעה סאים.
 [38] והאוכלים היו במספר ארבעת אלפים אנשים לבד הנשים והטף.

30. We would expect לחם here in order to make the contrast with פת in the next verse, as the Greek has *artos* here and *ψιχλον* in the next verse.

31. This is רַחֲמָנוּת, "mercifulness."

32. מהם? We would expect עליהם or something?

[39] אחר זה נכנס ויש"ו בספינה ובא לארץ מאצ'דוֹנְיָא.

Chapter 16

- [1] ויבואו אליו החכמים והפרושים מנסים אותו וילמדם איזה אות מהשמים.
 [2] ויען להם יש"ו חנפים אתם אומרים ערב מחת יום צח יהיה לפי שהשמים אדומים.³³
 [3] ובבקר אתם אומרים היום ימטיר שהשמים חשוכים. א"כ³⁴ אתם יודעים משפט מראים השמים ואין אתם יודעים משפט הזמנים.
 [4] זרע מרעים שאל אות ואות לא ינתן להם כי אם אות של יונה הנביא. ואז נפרד והלך לו.
 [5] וכאשר יש"ו היה בשפת הים אמר לתלמידיו שיבינו לחם והוא נכנס לספינה עם תלמידיו ותלמידיו שכחו ולא הכניסו שום לחם.
 vacant [6]
 vacant [7]
 [8] ויש"ו אמר להם אתם מעטי השכל חושבים שאין לכם לחם.³⁵
 [9-12] ואין אתם זוכרים מהחמשה ככרות וארבע אלף איש וכמה סאים נשערו? ולכן תבינו שאיני מדבר מהחלמיש וגם מהלחמים הטבעיים אבל אני אומר לכם שתשארו מהנהגת הפרושים והצדוקים.³⁶

פרק ע"א

- [13] ויצא יש"ו אל ארץ סוּרְיָאָה וארץ פיל"וף ונקרא פיליב"וס וישאל לתלמידיו לאמר מה אומרים בני אדם בשבילי.³⁷(?)
 [14] ויאמרו אליו מהם אומרים שהוא יוחנן המטביל ומהם אומרים שהוא אליהו ומהם ירמיהו וא א'³⁸ מהנביאים.
 [15] ויאמר להם יש"ו ואתם מה אומרים בשבילי.³⁹(?)
 [16] ויען שמעון נקרא פייט"רוס ויאמר אתה משיח לעז קריסט"ו בן אלקים⁴⁰ חיים שבאתה בזה העולם.
 [17] ויאמרו אליו יש"ו אשריך שמעון בר יונה שבשר ודם לא גלה לך כי אם אבי שבשמים.⁴¹
 [18] ואני אומר לך שאתה אבן ואני אבנה עליך בית תפלת. ושערי גהינם לא יוכלו נגדך.⁴²
 [19] לפי שאני אתן לך מפתחות מלכות השמים. וכל אשר תקשור מארץ יהיה קשור בשמים וכל אשר תתיר בארץ יהיה מותר בשמים.
 [20] אז צוה לתלמידיו לבל יאמרו שהוא משיח.

33. No period in Howard's Hebrew transcription. There is a period in the English translation.

34. **אם כן**

35. Howard notes this as verse 8b.

36. There is obviously much missing here, at least when compared with the Greek text.

37. Howard's text does not have the question mark in the Hebrew but he does put it in the English.

38. **אחד**

39. Howard's text does not have the question mark in the Hebrew but he does put it in the English.

40. Orthodox spelling of **אלהים** for a circumlocution.

41. The English on this verse is missing the word "in", "in heaven".

42. Significant difference when compared with Greek. No Greek manuscripts listed in NA27 have "against you" as is the reading here.

- [21] מכאן ואילך התחיל יש"ו לגלות לתלמידיו שהוא צריך ללכת לירושלם ולשאת עול רבים מהכהנים וזקני⁴³ העם עד שיהרגוהו ויום השלישי יקום.
- [22] ויקחוהו פייט"רוס בינו לבינו והתחיל להוכיח לאמר חלילה לך להיות לך כן אדו'.
- [23] וישב יש"ו ויבט אליו ויאמר לו לך השטן לא תמרה פי⁴⁴ שאינך מכיר דבר האל כי אם דברי האדם.
- [24] אז דבר יש"ו לתלמידיו מי שירצה לבא אחרי יבזה עצמו ויקח את השתי וערב ר"ל שקרב עצמו למיתה וילך אחרי.
- [25] כל הרוצה להושיע נפשו יאבד אותה בעדי והמאבד את חייו בעה"ז⁴⁵ בשבילי יושיע נפשו לחיי העה"ב.⁴⁶
- [26] מה בצע לאדם אם ירויח את כל העולם אם נפשו יאבד לעד ואיזה תמורה טובה יעשה האדם אם בעד הדברים ההווים והנפסדים יתן נפשו לדין גהינם.⁴⁷
- [27] כי בן האל יבא בכבוד אביו שבשמים עם מלאכיו להשיב לכל איש כמפעלו.
- [28] אמן אני אומר לכם שיש מהעומדים פה שלא יטעמו מות עד שיראו בן אלוה בא במלכותו.

Chapter 17

פרק ע"ג

- [1] אתר ששה ימים לקח יש"ו לפייט"רוס⁴⁸ וגם יעקב לעז גאימ"⁴⁹ ויוחנן אחיו ויוליכם אל הר גבוה משם להתפלל הוא.⁵⁰
- [2] ובעוד שהיה מתפלל השתנה לפניהם וקרו עור פניו כשמש ומלבושיו לבנים כשלג.
- [3] אליהם משה ואליהו מדברים עמו והגידו ליש"ו כל מה שיקראהו בירושלם. ופייט"רוס וחבריו היו נרדמים. נים ולא נים תיר ולא תיר. ראו גופו ושני אנשים עמו.
- [4] וכאשר הלכו אז אמר פייט"רוס ליש"ו טוב להיות בכאן. ונעשה פה שלש משכנות לך אחד ולמשה אחד ולאולה אחד שלא היה יודע מה היה דובר.
- [5] עודנו מדבר והנה ענן שכסה אותם ויבהלו עד מאד ובעוד שהם תחת הענן שמעו מתוך הענן קול מדבר ואומר הנה זה בני יקירי וחפצי בו אליו תשמעון.
- [6] וישמעו התלמידים ויפלו על פניהם ארצה וייראו מאד.
- [7] וכאשר נפסק הקול ויאמר להם יש"ו קומו אל תיראו.
- [8] וישאו עיניהם ולא ראו כי אם יש"ו בלבד.

פרק ע"ד

- [9] וירד יש"ו מן ההר ויצו להם לאמר אל תדברו לאיש המראה אשר ראיתם עד שיקום בן האדם מן המות.
- [10] וישאלוהו לו⁵¹ תלמידיו לאמר מה חכמים אומרים שאליה⁵² יבא ראשונה. (?)

43. We would expect the repeat of the preposition מן if this were to follow typical עברית תנכית.

44. Note that in ABDEF, this is ב'י which makes more sense. Howard gives this in parenthesis in the English.

45. בעולם הזה

46. בעולם הבא

47. Insert “?”

48. Strange use of the ל as compliment to לקח.

49. לעז גאימ"י, “that is, Jimi” (?) What is this?

50. Very strange wording here! Howard’s “so that he might pray” is a stretch!

51. This is a strange construction. Why the extra לו if the verb has objective suffix, וישאלוהו ?

52. Note spelling of Elijah without final shuruq.

- [11] ויען להם ויאמר אמנם אליה⁵³ יבא ויושיע כל העולם.
 [12] אומר אני לכם שכבר בא ולא הכירוהו ועשו בו כרצונם. פן יעשו כבן אדם.⁵⁴
 [13] אז הבינו התלמידים שבשבל יוחנן המטביל היה מדבר זה.

פרק ע"ה

- [14] ויהי בבואו אל החבורות ויבא לפניו איש כורע ברכיו.
 [15] ויאמר אדוני חנני וחוסה על בני כי נבעת מרוח רעה וחולה מאד וחורק את שיניו ומקטף⁵⁵ בפיו ונופל מקומתו ארצה ונופל פעמים באש ופעמים במים.
 [16] והביאותיו⁵⁶ לתלמידך ולא יוכלו לרפאתו.
 [17] ויען יש"ו ויאמר דור רע אוי לכם אתם הכופרים עד מתי אהיה עמכם ועד מתי אשא טרחכם. הביאוהו אלי.

Insertion from Mark 9:20–28

- [20] והביאוהו אליו ומיד שיש"ו ראהו השטן מכניעו ומפילו לארץ והתחיל מתעפר ומתקצף.
 [21] ויש"ו שאל לאבי הנער כמה זמן שהשטן לקחו. והאב השיבו מזמן פלוני והלאה.
 [22] והרבה פעמים הפילו באש ובמים העניין יוכל השמידו. ואם אתה אדו' בשום עניין תוכל לעזורו עזרהו. וישא האיש חן בעיניו ונתמלא רחמים עליו.
 [23] ואמר לו אם תוכל להאמין כל דבר תוכל להשלים לפי שלמאמין כל הדברים קלים.
 [24] ומיד בכה בצעקה אבי הנער ואמר אדו' אני מאמין אמנם עוזרני לפי אמונתי.
 [25] וכאשר ראה יש"ו שהעם מתקבצים לזה ואמר לו חזק ואלם הנני מצוך שתצא מכאן ומכאן והלאה לא תשוב כאן עוד.
 [26] והשטן יצא צועק ומכאיב והנער נשאר כמת בעניין שרבים היו אומרים שהוא מת.
 [27] ויש"ו לקחו והעמידו וקם.
 [28] וכאשר נכנס יש"ו לבית

[Matthew]

- vacant [18]
 [19] אז קרבו התלמידים ליש"ו בסתר ויאמרו אליו מדוע לא נוכל אנחנו להוציאו. (?)⁵⁷
 [20] ויאמר להם למיעוט אמונתכם. אמן אני אומר לכם אם יהיה בכס מן האמונה כגרגיר חרדל אם תאמינו להר הזה תאמרו סורו ויסור וכל דבר לא יבצר מכם.
 [21] וזה המין מן השדים לא יצא כי אם בתפלה וצום.

פרק ע"ו

- [22] המה בגליל ויאמר יש"ו בן האדם ימסר ליד בני האדם.

53. אליה without final shuruq.
 54. Strange wording and syntax! לו should be בו (see ms G) and פן should be כן (see mss AEFG, D = וכן). Note also כבן which is בבן in mss ADG. One would expect לבן or something like that.
 55. Note that mss ABDEFG have this reading, while C has ומקטף.
 56. This is another mistake! Note mss ADEF have והבאתיו.
 57. No question mark in either the Heb or the English here.

- [23] ויהרגוהו וביום השלישי יקום.
 [24] ויבואו כפר נחום מרתה ויקרבוהו מקבלי המכם לפייט"רוס ויאמרו אליהם רביכם אינו נוהג ונותן מכס.
 [25] ויאמרו כן. ויבואו בבית והקדים יש"ו לאמר אליו לפייט"רוס מה נראה לך פייט"רוס מלכי ארץ ממי לוקחים מכס מן בניהם או מן הנכרים.
 [26] ויען אליו מן הנכרים. ויאמר להם יש"ו אם כן הבנים תפשים. ויאמר לא תהיו בעבר זה נבהלים.
 [27] ויאמר לפייט"רוס לך לים והשלך חכה ואותו דג שתקח ראשונה תמצא בפיו מטבע כסף ואותו תתן בעדינו.

Chapter 18

פרק ע"ז

- [1] בעת ההיא קרבו התלמידים אל יש"ו ויאמרו אליו מי אתה חושב שהוא גדול במלכות שמים. (?)⁵⁸
 [2] ויקרא נער אחד⁵⁹ (קטן וישימהו בתוכם.
 [3] ויאמר אני אומר אם לא תשובו להיות כנער הזה לא תבואו במ"ש.⁶⁰
 [4] vacant
 [5] והמקבל נער א'⁶¹ כזה על שמי מקבל.
 [6] ואשר ישלח אחד מהנערים הקטנים המאמינים בי טוב לו שיקשור פלח רכב על צוארו ויוטל במצולות ים.
 [7]⁶² (אוי ליושבי תבל מפני המבוכות שצריכות המבוכות לבא.) ויאמר אוי לאדם שיבא בשבילו.
 [8] ואם ידך ורגלך ישלח תכריתו ותכשילהו ממך. טוב לך לבא בחיים עוד או פסח מהיות לך ידים ורגלים לתתך באש עולמית.
 [9] ואם עיניך תכשילך ותקרה ותשליכה ממך. טוב לך לבא בחיים בעין אחד מהיות לך עינים ולתתך בגהינם.
 [10] והזהרו פן תדינו אחת מהנערים הקטנים. אומר אני לכם למלאכיהם הם רושים תמיד בני אבי שבשמים.
 [11] ובן אדם בטל להושיע האויבים.

פרק ע"ח

- [12] מה יראה לכם אם יהיה לאיש מאה צאן ופרח אחת מהן⁶³ הלא יעוזב תשעים ותשעה בהרים וילך לבקש הנדחה.
 [13] ואם ימצאנה אמן אני אומר לכם שישמח עליה יותר מהתשעים ותשעה אשר לא נדחו.
 [14] כן לא ירצה אב שבשמים שיאבד א' מהנערים.

פרק ע"ט

- [15] בעת ההיא אמר יש"ו לשמעון נקרא פייט"רוס אם יחטא לך אחיך הוכיחנו בינו לבינך. אם ישמע אליך קנית את אחיך.
 [16] ואם לא ישמע אליך הוכיחנו בפני אחר ואם בכל אלה לא ישמע לך תוסיף עוד אחד או שנים לפני שנים או שלשה עדים שעל פי שנים או שלשה עדים יקום דבר.

58. No question mark in the Heb but there is the English.

59. Beginning here through נער אחד of v. 5, all manuscripts except A are missing the text due to haplography. Ms A is also missing v. 4.

60. Abbreviation for מלכות השמים

61. End of missing text due to haplography.

62. Missing in British Library MS and C. Howard uses text of A here.

63. Howard translates פרח as "runs off" in the English translation, which he takes from the variant ברח in all other Mss.

64. Typo in the book: פקר should be פקר.

- [17] ואם בכל אלה לא ישמע אמור אותו בקהל ואם לא ישמע בקהל חשוב אותו כמנודה ואויב ואכזר.
 [18] אמן אני אומר לכם שכל אלה אשר תאסרו בארץ אסור הוא בשמים וכל אשר תתירו בארץ מותר יהיה בשמים.
 [19] וגם אני אומר לכם אם ירצו שנים מכם לשים שלים בארץ כל אשר יבקשו יהיה לכם מאת שבשמים.
 [20] ובכל מקום שיתחברו שנים או שלשה על שמי שם אנכי בתוכם.
 [21] אז קרב פייט"רוס אליו לאמר אדוני אם יחטא לי אחי עד שבע פעמים אמחול לו.⁶⁵ (?)
 [22] ויאמר לו יש"ו איני אומר לך עד שבע כי אם עד שבעים ושבעה.

פרק פ"

- [23] בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים דומה היא לאדם מלך יושב לעשות חשבון עם עבדיו ומשרתיו.
 [24] וכאשר התחיל לחשוב בא' שהוא חייב בעשרת אלפים זהובים.
 [25] ואין לו מה ליתן ויצו אדוניו למכור אותו ואת בניו ואת כל אשר לו לשלם הממון.
 [26] ויפול העבד לפני אדוניו ויתחנן לו לרחם עליו ולהמתין לו כי הכל ישלם.
 [27] ויחמול עליו אדוניו ומחל לו הכל.
 [28] ויצא העבד ההוא וימצא אחד מחביריו⁶⁶ שהוא חייב לו מאה מעות ויחזק בו ויפגע לו לאמר
 [29] חוסה עלי והמתן לי והכל אשלם.
 [30] ולא אבה לשמוע לו ויוליכוהו⁶⁷ לבית הסוהר עד שלם לו הכל.
 [31] וראו עבדי המלך את אשר עשה ויחר להם מאד⁶⁸ ויבאו ויגידו לאדוניהם.
 [32] אז קרא אותו אדוניו ויאמר לו עבד ארור הלא מחלתי לך כל חוביך כאשר פייסתני.⁶⁹
 [33] ומדוע לא מחלת לעבדך בהתחננו אליך כאשר מחלתך?
 [34] ויחר אף אדוניו בו ויצו לענותו עד ישלם לו כל החוב.
 [35] כן יעשה לכם אבי שבשמים אם לא תמחלו איש את אחיו בלב שלם.

Chapter 19

פרק פ"א

- [1] ויהי כאשר כלה יש"ו הדברים האלה עבר מן הגליל ויבא לקצות ארץ יהודה אשר בעבר הירדן.
 [2] וילכו אחריו חבורות רבות וירפא את כולם.
 [3] ויגשו אליו את הפרושים לנסותו. וישאלוהו לאמר אם מותר לעזוב את אשתו בשום ענין וליתן לה גט.⁷⁰
 [4] ויען להם הלא קראתם לעושיהם מקדם זכר ונקבה בראם?⁷¹
 [5] ואמר על כן יעזוב⁷² איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד.
 [6] א"כ⁷³ אינם שנים כי אם בשר אחד ומה שחבר הבורא אין אדם יכול להפריד.

65. No question mark in either Hebrew or English.

66. This is 3rd pers plural hifil with 3rd pers masc singular objective suffix, which is the wrong form. Howard puts (he) in parentheses to alert the reader to the problem.

67. The plural verb seems out of place. Note that Howard puts (he) in parentheses in the English trans.

68. We would expect something like **וירח אפם מאד**, see v. 34 below.

69. No question mark in Hebrew or English.

70. No question mark in either the Hebrew or the English.

71. No question mark in Hebrew or English.

72. Does the spelling of **יעזוב** suggest an Ashkenazi pronunciation of the *qametz* in **יעֶזֶב** of Gen 2:24?

73. = **אם כן**

- [7] ויאמר לו אם כן מדוע צוה משה לתת גט כריתות ושלחה מביתו.⁷⁴
- [8] ויאמר להם משה לעקשות פה לבבכם אמר לכם לעזוב את נשיכם. ומעולם לא היה כן.
- [9] אומר אני לכם שכל העוזב את אשתו ויקח אחרת אם לא בשביל ניאוף⁷⁵ הוא נואף והלוקח הגרושה ניאף.
- [10] ויאמרו אליו תלמיתיו א"כ דבר אדם עם אשתו לא טוב לחקת אותה.
- [11] ויאמר אליהם אין דבר זה לכל אלא למי שנתן להם.
- [12] שיש סריסים מתולדותם אלו הם אשר לא חטאו. ויש סריסים מעצמם שכובשים את יצרם בשביל מלכות שמים אלו הם חכמים במעלה גדולה. מי שיוכל להבין יבין.⁷⁶

פרק פ"ב

- [13] אז הובאו אליו ילדים לשים ידו עליהם ולהתפלל עליהם ותלמידיו מגרשים אותם.
- [14] ויאמר אליהם יש"ו הניחו הנערים לבא אלי ולא תמנעום שמהם מלכות שמים. באמת אני אומר לכם שלא יכנס במלכות שמים אם לא כאלה.
- [15] וישם ידו עליהם וילך משם.
- [16] ויגש אליו בחור א"י⁷⁷ משתחוה לו ויאמר לו ר' איזה טוב אעשה לקנות חיי העה"ב.⁷⁸
- [17] ויען אליו מה תשאל מטוב אין?⁷⁹ האדם טוב כי האל לבדו הוא טוב. ואם תרצה לבא בחיים שמור המצוות.
- [18] ויאמר לו מה הן.⁸⁰ ויאמר לו יש"ו לא תרצח אל לתגנוב לא תענה ברעך עד שקר.
- [19] כבד את אביך ואת אמך ואהבת לרעך כמוך.
- [20] ויאמר לו חבחור כל אלה שמרתי ומה יחסר לי עוד.
- [21] ויאמר אליו יש"ו אם תרצה להיות תם לך ומכור כל אשר לך ותנהו לעניים ויהיה לך אוצר בשמים ובא אחרי.
- [22] ויהי כשמוע הבחור הלך לפי שלא היה לו קרקעות רבות.⁸¹
- [23] ויאמר יש"ו לתלמידיו אמן אני אומר לכם שכבד לעשיר לבא במלכות שמים.
- [24] ועוד אני אומר לכם שיותר קל לבא הגמל בעין המחט מן העשיר במלכות שמים.
- [25] וישמעו התלמידים ויתמהו מאד ויאמרו ליש"ו א"כ מי יוכל להושיע.⁸²
- [26] ויפן אליהם ויאמר נגד בני אדם הדבר קשה ונגד האלקים⁸³ הכל דבר קל להיות.⁸⁴

פרק פ"ג

- [27] ויען פייט"רוס ויאמר לו הנה עזבנו הכל לילך אחריך מה יהיה לנו.⁸⁵
- [28] ויאמר יש"ו אמן אני אומר לכם שאתם ההולכים אחרי שביום הדין כאשר ישב האדם⁸⁶ על כסא כבודו תשבו גם

74. No question mark in Hebrew; there is question mark in English.

75. Note that here ניאוף is used to translated πορνεία.

76. Note the additions in Howard's English, taken from the other mss.

77. = אחד

78. = העולם הבא

79. There is no question mark in Howard's Hebrew transcription, but there is in the English translation.

80. There is no question mark in Howard's Hebrew transcription, but there is in the English translation.

81. This is just the opposite of the Greek sense. Is it possible that the שלא was added, and should be removed? Note the variants in the other mss.

82. No question mark in Hebrew; there is one in the English. Also note that Howard adds an object for the infinitive להושיע.

83. Note orthodox spelling of אלהים.

84. Interesting syntax and word order. Is it common to end a clause like this with an infinitive?

85. No question mark in Hebrew; there is one in the English.

86. This appears as though it should be בן האדם or הבן האדם or something like this.

אתם על י"ב⁸⁷ כסאות שנים עשר שבטי ישראל.
[29] וכל העוזב ביתו גם אחיותיו ואביו ואמו ואשתו ובניו על שמי יקבל כמותם ומלכות שמים ירש.
[30] רבים ראשונים יהיו אחרונים ורבים אחרונים יהיו ראשונים.

Chapter 20

פרק פ"ד

- [1] אחר זה אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים דומה לאדם יחיד אדון ביתו המשכיר⁸⁸ בבקר לשכור פועלים.
- [2] והשכירם בדינר אחד ליום וישלחם לכרמו.
- [3] ויצא בשלישית היום וירא אחרים עומדים בשוק בטלים.
- [4] ויאמר להם לכו גם אתם לכרמי ובראו אתן לכם.
- [5] וילכו. ויצאו עוד בצהרים וגם בשעה תשיעית ויעש כן.
- [6] ובאחת עשרה שעה יצא ג"כ⁸⁹ וימצא אחרים עומדים ויאמר להם מדוע אתם עומדים בטלים כל היום.⁹⁰
- [7] ויענו לו שלא שכרנו אדם. ויאמר אליהם לכו גם אתם לכרמי.
- [8] ויהי לעת ערב ויאמר בעל הכרם לניצב על הפועלים קרא אותם ואתן להם שכרם. ויחל באחרונים ויכל בראשונים.
- [9] והאחרונים קבלו דינר אחד.
- [10] והראשונים חשבו לקחת יורת והוא לא נתן לכולם כי אם דינר.
- [11] וילונו הראשונים על בעל הכרם
- [12] לאמר אלו האחרונים עמלו שעה אחת והשוית אותם עמנו שעמלנו כל היום והחורב.⁹¹
- [13] ויען לאחד מהם ויאמר לו אהובי איני עושה לך עול. הלא בדינר א" שכרתידך?
- [14] קחנו ולך. אם אני רוצה לתת לזה האחרון כמותך
- [15] הלא אעשה כרצוני? הידע בעיניך כאשר אני טוב?⁹²
- [16] כן יהיה אחרונים ראשונים והראשונים אחרונים. רבים הם הקרואים ומעטים הנבחרים.

פרק פ"ה

- [17] ויקרב יש"ו אל ירושלם⁹³ ויקח את י"ב תלמידיו בסתר ויאמר אליהם
- [18] הנה אנחנו עולים לירושלם ובן האדם ימסר לגדולי החכמים והכהנים וייחייבוהו למות.
- [19] וגם ימסרו אותו לגוים להכותו ולהשביתו וביום השלישי.⁹⁴
- [20] אז בא אשת זבדיאל עם בניה משתחוה ומבקשת בקשה ממנו.
- [21] ואמר אליה מה תרצי.⁹⁵ ותאמר שתצוה לשבת שני בני אלה האחד לימינך והשני לשמאלך במלכותך.
- [22] ויען להם יש"ו לא תדעון מה תבקשון. התוכל לסבול היסורין והמיתה שאני עתיד לסבול? ויאמרו נוכל.
- [23] ויאמר להם שתו כוסי והושיבו לשמאלי או גם לימיני אין לי לתתה לכם כי אם לאשר הוא נכון לפני אבי.

87. = 12.

88. Something is missing here. See Howard's additions in the English.

89. = גם כן

90. No question mark in the Hebrew; there is one in the English.

91. בחורב hardly means "in the heat" as Howard suggests! We would expect בחורב.

92. Howard's translation follows the alternate reading, הירע rather than הידע.

93. Note biblical spelling.

94. Obviously the final verb is missing. All the other mss have יקום.

95. No question mark in the Hebrew; there is one in the English.

- [24] וישמעו העשרה ויחר בעיניהם בעניין שני אחים.
 [25] ויקרבם יש"ו אליו ויאמר להם דעו שנשיאי הגוים רודים בהם וגדוליהם מבקשים לנפשם.
 [26] לא כן יהיה ביניכם שהרוצה להיות גדול ביניכם ישקת⁹⁶ אתכם.
 [27] ואשר ירצה ביניכם להיות ראשון יהיה לכם עבד
 [28] ששר⁹⁷ בן אדם לא בא שישרתוהו כי אם הוא לשרת ולתת נפשו כופר לרבים.

פרק פ"ו

- [29] המה נכנסים ביריחו ותלך אחריו חבורה אחת.
 [30] והנה שני עורים יוצאים אצל הדרך. וישמעו קול ההמון ושאלוהו מה זה. ויאמר להם הנביא יש"ו מנזא⁹⁸ רית בא. אז צעקו לאמר בן דוד חננו.
 [31] והחבורה גערו בהם ואעפ"כ⁹⁸ הם היו צועקים ואומרים האדון בן דוד חננו.
 [32] ויעמוד יש"ו ויקראם ויאמר מה תרצו להעשות לכם.⁹⁹
 [33] ויאמרו האדון שתפקחנה עינינו.
 [34] ויחמול עליהם יש"ו ויגע בעיניהם ויאמר להם אמונתכם ריפא אתכם. ומיד ראו והודו לעל והלכו אחריו וכל העם הודו לאל על זה.

Chapter 21

פרק פ"ז

- [1] ויקרבו אל ירושלם ויבואו לבית פאגי להר הזתים וישלח יש"ו שנים מתלמידיו.
 [2] ויאמר אליהם לכו אל המבצר אשר הוא נכחכם ומיד תמצאו אתון אחת ועירה אחת. והתירו אותם והביאום אלי.
 [3] ואם יאמר לכם איש שום דבר אמרו לו שהאדון צריך להם ומיד יעזוב אתהם.
 [4] כל זה לקיים דבר הנביא לאמר
 [5] אמרו לבת ציון הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוסב על אתון ועל עיר בן אתון.
 [6] וילכו ויעשו כאשר ציום יש"ו.
 [7] ויביאו האתון והעיר וירכב יש"ו עליה והאחרים שמו עליהם כליהם ומלבושיהם ויעלו למעלה.
 [8] ורבים מהחבורה פורשים מלבושיהם בדרך ואחרים הסודרנא ענפי העצים וישליכו לפניו ולאחריו.
 [9] קוראים לאמר הושענא מושיע העולם ברוך הבא בשם ה' הושענא מושיענו תתפאר בשמים ובארץ.

פרק פ"ח

- [10] ויהי אחרי כן בבא יש"ו ירושלם חרדה כל העיר לאמר מי הוא זה.¹⁰⁰
 [11] ויאמרו העם זה לזה יש"ו הנביא מנזא¹⁰¹ ריל אשר בגליל.
 [12] ויבא יש"ו בית ה' וימצא שם הקונים והמוכרים. ויהפוך לוחות השולחנים והמושבות מוכרי היונים.
 [13] ויאמר אליהם כתיב כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים ואתם עשיתם אותם אותה מערת פריצים.

96. Probably as AB EF, **ישרת**.

97. Probably as AB DE FG, **כאשר**.

98. What is this? Note variants in Howard's apparatus.

99. No question mark in Hebrew; there is one in the English.

100. No question mark in Hebrew; there is one in the English.

101. Howard accepts an alternate reading here, see variants.

- [14] ויקרבו אליו עורים ופסחים במקדש וירפאם.
 [15] ויבואו גדולי החכמים והכהנים לראות הפלאות שעשה. והנערים קוראים במקדש ואומרים ישתבח בן האל. והחכמים ילעגו
 [16] ואמרו לו הלא שמעת מה אומרים אלו.¹⁰² ויען להם ויאמר שמעתי אלו. הלא קראתם מפי עוללים ויונקים יסדת עוז?
 [17] ויעזוב וילך חוצה אל בית חנניא וילך שם¹⁰³ ושם היה דורש להם ממלכות האל.
 [18] ויהי בבקר וישב לעיר רעב.
 [19] וירא תאנה אחת אצל הדרך ויגש אליה ולא מצא בה רק העלים לבד. ויאמר לה אל יצא ממך פרי לעולם. ותיבש התאנה מיד.
 [20] ויראו התלמידים ויתמהו ויאמרו איך יבשה התאנה מיד.¹⁰⁴
 [21] ויען יש"ו ויאמר להם אם תהיה בכס אמונה בלי ספק לא לתאנה בלבד תעשו כי אם תאמרו להר הזה שימוש ויבא בס יעשה.
 [22] וכל אשר תשאלון בתפלה ותהיו מאמינים תקבלון.

פרק פ"ט

- [23] ויבא אל המקדש ללמד ויקרבו אליו החכמים והכהנים וקציני העם לאמר באיזה כח תעשה¹⁰⁵ החיל הזה.
 [24] ויען להם יש"ו ויאמר להם אשאל מכם גם אני שאלה אחת ואם תאמרו לי אותה גם אני אומר לכם באיזה כח אני עושה.
 [25] טבילת יוחנן מאין היתה מן השמים או מן האנשים? ויתעצבו ביניהם לאמר מה נאמר. אם נאמר מהשמים יאמר לנו למה לא תאמינו בו.
 [26] ואם נאמר מן האנשים נירא מן החבורה שכלם מאמינים שיוחנן נביא היה.
 [27] ויאמרו לא ידענו. ויאמר גם אני לא אומר לכם באיזה כח אני עושה.

פרק צ"

- [28] בערב ההיא אמר יש"ו לתלמידיו מה נראה לכם. איש א" היו לו שני בנים ויגש האחד ויאמר לו לך בני היום לעבוד כרמי.
 [29] ויאמר לו איני רוצה. ואח"כ נחם והלך.
 [30] ויאמר לאחר כמו כן ויען אליו הנני אדו' ולא הלך.
 [31] מי משניהם עשה רצון האב? ויאמרו לו הראשון. ויאמר להם יש"ו אמן אני אומר לכם שהפריצים והקדישות יקדמו אתכם במבלכות שמים.
 [32] שבא אליכם יוחנן דרך צדקה ולא¹⁰⁶ המנתם. באו הפריצים והקדישות והאמינו בו ואתם רואים ולא חזרתם בתשובה. גם אחרי כן לא נחמתם להאמין בו. למי אזנים לשמוע ישמע בחרפה. פרק צ"א
 [33]¹⁰⁷ (בעת ההיא אמר יש"ו לתלמידיו ולסיעת היהודים שמעו נא משל הזורע.¹⁰⁸ אדם אחד נכבד נטע כרם וגדר אותו מסביב ויבן מגדל בתוכו וגם יקב חצב בו ויפקידהו לעובדים וילך לדרכו.

102. No question mark in Hebrew or in English.

103. Note the variants suggested in Howard: "and He spent the night there", וילך שם.

104. No question mark in the Hebrew; there is one in the English.

105. Some words missing: note all other manuscripts add ומי נתן לך

106. Some problem here: note other manuscripts add "and you did not believe. Violent men ..."

107. Vv. 33–46 are missing the Brit. Lib ms and C. Howard used D for these verses.

108. Remove space before period in printed edition.

- [34] ויהי לעת אסוף התבואה שלח אל עבדיו אל העובדים לקבל תבואתו.
 [35] ויקחו העובדים את עבדיו ויכו את האחד ויהרגו את השני והשלישי סקלו באבנים.
 [36] וישלח עוד עבדים רבים מהראשונים ויעשו להם כמו כן.
 [37] סוף דבר שלח להם בנו לאמר אולי יראו את בני.
 [38] ויראו העובדים את בנו ויאמרו איש אל רעהו זהו היוורש. לכו ונהרגו ונירש נחלתו.
 [39] ויקחוהו ויוציאוהו מן הכרם ויהרגוהו.
 [40] ועתה כאשר יבא בעל הכרם מה יעשה להם?
 [41] ויענו לו לאמר הרעים יאבדם ברעה וכרמו יתן לעובדים אחרים שיתנו לו חלק תבואתו מיד.
 [42] ויאמר להם יש"ו הלא קראתם הכתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה מאת ה" היתה זאת היא נפלאת בעינינו.
 [43] לזאת אני אומר לכם שתתקרע מלכות שמים מעליכם ותנתן לגוי עושה פרי.
 [44] והנופל על האבן הזאת ידחה ואשר יפול עליה יסדק.
 [45] וישמעו גדולי הכהנים והפרושים משליו ויכירו שהוא מדבר בעדם.
 [46] ויבקשו להמיתו ויראו מהחבורות שלנביא היה להם.)

Chapter 22

פרק צ"א (צ"ב)¹⁰⁹

- [1] ויען יש"ו ויאמר להם עוד בדברי משל.
 [2] מלכות שמים דומה למלך אשר עושה חופה.
 [3] וישלח את עבדיו בעד הקרואים לחופה ולא אבו לו.
 [4] וישלח עוד עבדים אחרים לאמר אמרו לקרואים הנה הכנתי המשתה וזבחת¹¹⁰ שורים ועופות והכל מוכן. בואו אל החופה.
 [5] והם בזו וילכו מקצתם בעיר ומקצתם בעסקיהם.
 [6] והאחרים (לקחו את עבדיו)¹¹¹ והתעללו בם והרגום.
 [7] וישמע המלך ויחר אפו וישלח הרוצחים ההם ואת ביתם שרף באש.
 [8] אז אמר לעבדיו החופה מוכנת היא רק הקרואים לא היו ראויים.
 [9] ועתה צאו אל הדרכים וכל אשר תמצאו קראו לחופה.
 [10] ויצאו עבדיו אל הדרכים ויקבצו כל הנמצאים טובים ורעים ותמלא החופה מהאוכלים.
 [11] ויבא המלך לראות האוכלים וירא שם אדם אשר לא היה מלובש בגדי החופה.
 [12] ויאמר לו אהובי איך באתה לכאן בלא לבושי החופה. והוא החריש.
 [13] אז אמר המלך למשרתיו אסרו ידיו ורגליו והשליכוהו בשאול תחתית ושם יהיה בכי וחרוק שינים.
 [14] הקרואים רבים והנבחרים מעטים.
 פרק צ"ג
- [15] אז הלכו הפירושים ויועצו לקחתו בדבר.
 [16] וישליחו אליו מתלמידיהם עם פרושים¹¹² מהורוד"וס לאמר רבי ידענו שנאמן אתה ורלמוד באמונה דרך האלקים¹¹³

109. The typo in the original is noted by the additional parenthesis which gives the correct reading.

110. Cp. $\theta\acute{\upsilon}\omega$ in Acts 10:13.

111. These words are missing in C, but found in ABDEF.

112. In the English translation (p. 109) Howard opts for a variant reading: "with (violent men) from Herod" = פריצים (A)

113. = אלהים. Note that A has אלים.

- ואינך חושש לשום דבר ולא נושא פנים.¹¹⁴
- [17] אמור מה יראה לך הנכון לתת מס לְצִיזָא"רִי אם אין.
- [18] יוחרישו את נכלותם ויאמר למה תמיתוני חנפנים.¹¹⁵
- [19] הראו לי מטבע המס. ויביאו לו.
- [20] ויאמר אליהם למי הצורה הזאת והרשום.
- [21] ויאמר לְצִיזָא"רִי. אז אמר אליהם יש"ו השיבו לְצִיזָא"רִי וְאֵשֶׁר לְאֵלֵקִים לְאֵלֵקִים.¹¹⁶
- [22] וישמעו ויתמהו ויעזבוהו וילכו.

פרק צ"ד

- [23] ביום ההוא¹¹⁷ קראו אליו הצדוקים והכופרים בתחיית המתים. וישאלוהו
- [24] לאמר ר' אמור לנו אמר משה כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו שיקח אחיו את אשתו לקיים זרע אחיו.
- [25] והנה שבעה אתים¹¹⁸ היו בינינו ונשא הראשון אשה ומת בלא זרע ויבם אחיו את אשתו.
- [26] וכן השני ושלישי עד השביעי.
- [27] ואחריהם מתה האשה.
- [28] שכבר היה לכולם אל מי מהשבעה תהיה האשה.¹¹⁹
- [29] ויען יש"ו ויאמר אליהם תשגו ולא תבינו הספרים ועוז האלקים.¹²⁰
- [30] ביום התקומה לא יקחו האנשים נשים ולא הנשים אנשים רק יהיו כמלאכי אלקים¹²¹ בשמים.
- [31] הלא קראתם מתחיית המתים שאמר ה" לכם שאמר
- [32] אני ה" אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב.¹²² וא"כ¹²³ אינו אלקי המתים כ"א¹²⁴ אלקי החיים.
- [33] וישמעו החבורות ויתמהו מחכמתו.

פרק צ"ה

- [34] וכאשר ראו הפירושים כי אין מענה לצדוקים התחברו¹²⁵ עבדיו.
- [35] וישאלוהו חכם א" לנסותו.¹²⁶
- [36] ר' אמור¹²⁷ איזה היא מצוה גדולה שבתורה.¹²⁸

114. Is נושא פנים a recognized idiom meaning “show partiality,” “respector of persons”? Apparently so. See Deut 10:17 and comments in b.Berachot 20a.

115. Howard utilizes manuscripts other than C in his English translation.

116. אלקים = אלהים.

117. The first two words in this line have the wrong font in the printed edition.

118. Typo? אתים should be אחים (?).

119. Should have “?” in the Hebrew to be consistent with previous typography.

120. אלקים = אלהים.

121. אלקים = אלהים.

122. Should have “?” in the Hebrew to be consistent with previous typography. אלקי = אלהי.

123. = אם כן.

124. = כי אם

125. We might expect a preposition here: התחברו עם עבדיו

126. Period is missing in the Hebrew printed page (112).

127. Is something like לנו missing here?

128. In the Greek Matt and Mk, this is a question (cf. Mk 12:38) rather than a statement or command.

- [37] אמר לו ואהבת את ה" אלפיך בכל לבבך וכו'.¹²⁹
 [38] זו היא הראשונה.
 [39] שנית דומה אליה ואהבת לרעך כמוך.
 [40] ועל שתי המצוות האלה התורה כולה תלויה והנביאים.
 [41] ויאספו הפרושים וישאלם יש"ו
 [42] לאמר מה יראה לכם מן המשיח ובן מי יהיה. ויאמרו לו בן דוד.
 [43] ויאמר להם איך קראו אותו דוד ברוח הקדש לאמר אדון
 [44] דכתיב¹³⁰ נאם ה" לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך.
 [45] אם דוד קראו אדון איך יהיה בנו?
 [46] ולא וכלו להשיבו דבר מכאן ואילך פחדו לשאול ממנו דבר. Chapter 23

Chapter 23

פרק צ"ו

- [1] אז דבר יש"ו אל העם ואל תלמידיו
 [2] לאמר על כסא משה ישבו הפירושים והחכמים.
 [3] ועתה כל אשר יאמר לכם שמרו ועשו ובתקנותיהם¹³¹ ומעשיהם אל תעשו שהם אומרים והם אינם עושים.
 [4] ודורשים ונותנים משאות גדולות לא יוכלו לסובלם והם אפי' באצבעם אינם רוצים לנוע.
 [5] וכל מעשיהם עושים למראה עינים ולובשים מלבושים יקרים וציציות נקראים פיב' ל'יאוס¹³² גדולים
 [6] אהבים להיות מסובים ראשונה בבתי משתאות ולהיות מושבם בבתי כנסיות בראשונה
 [7] ולהשתחוות להם בחוצות ולקוראם רבנים.
 [8] ואתם אל תרצו להיות נקראים רבנים. אחד הוא רבכם וכולכם אחים.
 [9] ואב על תקראו לאדם על הארץ. אחד הוא אביכם שבשמים.
 [10] ואל תקראו רבנים שרבכם אחד הוא המשיח.
 [11] הגדול ביניכם יהיה משרת אתכם.
 [12] ואשר יתרומם ישח ואשר ישח ירום.

פרק צ"ז

- [13] אוי לכם הפרושים והחכמים חנפים¹³³ מלכות שמים בפני בני אדם¹³⁴ וארוצים לבא אינכם עוזבים אותם לבא.
 [14] אוי לכם הפרושים והחכמים חנפים שאתם אוכלים וחולקים נכסי הנשים ואלמנות בדרש ארוך ובעבור זה תסבלו עונש ארך.
 [15] סובבים הים והיבשה לקשור לב איש אחד באמונתכם וכאשר יהיה נקשר יהיה רע כפלים מקודם.
 [16] אוי לכם מושבי העורים אשר תאמרו שהנשבע בהיכל אינו חייב ואשר ידור באיזה דבר שהוא נקדש לבניין ההיכל חייב לשלם
 [17] משוגעים ועורים איזה יותר גדול ההיכל או הנקדש להיכל

129. וכו'ליה should have a ' to indicate an abbreviation for

130. Note Aramaic ܕ.

131. Probably should be וכתקנותיהם, a כ/ב interchange. Note that other manuscripts have the כ.

132. What is this? φιβλος (?).

133. Missing words: שאתם סוגרים (see Mss BDEFG)

134. Missing words: אתם אינכם באים

[18] ואשר ישבע במזבח אינו חייב והנשבע שיקריב פרבן חייב לתת.

[19] איזה יותר הקרבן או המזבח המקדש או הקרבן?

[20] אשר ישבו במזבח נשבע ובכל מה שבתוכו.

[21]¹³⁵

[22] ואשר ישבע בכסא אלקים נשבע בו וביושב עליו.

פרק צ"ח

[23] אוי להם לחכמים ולפרושים המעשרים הנמנע והשבת והרמון והגוזלים ענבים אשר הוא יותר נכבד זהו משפטי התורה והם החסד האמת והאמונה. אלו המאמרים ראויים לעשות ולא לשכוח אותם.

[24] זרע מנהיגים העורים מדקדקים בדבר היתוש ובלועים את הגמל.

[25] אוי לכם הפרושים והחכמים שתקנתו הכוסות והקערות מבחוץ ותוכם מלא נבלה וטומאה.

[26] רחוף נקה תחלה מה שבתוכו להיות טהור אשר מבחוץ.

[27] אוי לכם החכמים והפרושים החנפים הדומים לקברים המלובנים שידמו מבחוץ יבין לבני אדם ובתוכן מלאות עצמות מתים ומטונפים.

[28] כן תראו אתם מבחוץ צדיקים לבני אדם ובקרבכם מלאות חנפות ורשעות.

[29] אוי להם החנפים והפרושים והחכמים שתבנו קבלי הנביאים ורכבדו צאני הצדיקים.

[30] ותאמרו אם היינו בימי אבותינו לא היינו מניחים בימי הנביאים.¹³⁶

[31] בזאת אתם מעידים על עצמכם שבנים אתם לאשר הרגו הנביאים

[32] ואתם נוהבים כמעשה אבותיכם.

[33] נחשים זרע צפענים איך תנוסו מדין גיהנם אם לא תשובו בתשובה.¹³⁷

פרק צ"ט

[34] בעת ההיא אמר יש"ו לחבורות היהודים לזאת הנני שולח לכם נביאים וחכמים וסופרים. ומהם תהרגו ומהם תכאיבו בבתי כנסיותכם ותרדפוני מעיר אל עיר.

[35] עליכם דם כל צדיק הנשפך על הארץ מדם הבל הצדיק עד דם צכריה בן ברכיה אשר הרגתם בין ההיכל ולמזבח.

[36] באמת אני אומר לכם שיבואו כל אלה על הדור הזה

[37] ועל ירושלים ההורגת הנביאים ומסלקת השלוחים כמה פעמים רציתי לאסוף בניך כאשר תאסוף התרנגולת אפרוחיה תחת כנפיה ולא רצית.

[38] לכן אתם תעזבו בתיכם חרבות.

[39] באמת אני אומר לכם לא תראוני מכאן ואילך עד שתאמרו ברוך מושיענו.

Chapter 24

פרק ק'

[1] ויהי כאשר יצא יש"ו מן המקדש וכשהיה הולך נגשו תלמידיו להראותו בניני המקדש.

[2] ויאמר תראו כל אלה אמן אני אומר לכם שהכל יהרס ולא ישאר שם אבן על אבן.

[3] ובשבתו על הר הזתים נגד בית המקדש שאלו לו פיט"רוש ויחנן ואנדריאה מסתר מתי יהיה כל אלה ומה האות

135. V. 21 omitted by all manuscripts.

136. Words are missing in this sentence. See Howard's English translation.

137. Should have ? here rather than period.

- שיהיה כשהיו כל אלה הענינים או כשיתחילו ומתי יהיה תכלית העולם וביאתך.
- [4] ויען להם יש"ו השמרו פן יתעה אתכם איש
- [5] שרבים יבאו בשמי לאמר אני הוא המשיח ויתעו אתכם.
- [6] ואתם כאשר תשמעו המלחמות וחברת הצבאות השמרו פן תהבלו שכל זה עתיד לבא אבל עדין אין התכלית.
- [7] ויקום גוי על גוי וממלכה על ממלכה ויהיו מהומות רבות ורעב כבד ורעש במקומות.
- [8] כל אלה תחלת המכאובות.
- [9] אז יאסרו אתכם לצרות ויהרגו אתכם ותהיו לחרפה לכל העמים על שמי.
- [10] ואז ירגזו רבים ויבגדו הם בהם ויתקצפו ביניהם.
- [11] ויקומו נביאי השקר ויטעו את הרבים.
- [12] וכאשר תרבה הרשעות תפוג אהבת רבים.
- [13] ואשר יחכה עד התכלית ישע.
- [14] ותדרש בשורה לעז אוו"נגילי¹³⁸ זאת בכל הארץ לעדות עלי על כל הגוים ואז תבא התכלית.
- [15] זה אנטיק"ריסטוש¹³⁹ וזהו שקוץ שומם האמור על פי דניאל עומד במקום קדוש והקורא יבין.
- [16] אז אשר ביודא¹⁴⁰ ינוסו להרים.
- [17] ואשר על הבית לא ירד לקרות שום דבר מביתו.
- [18] ואשר בשדה לא ישוב לקחת כתנתו.
- [19] הוי להרות ולמניקות בימים ההם.
- [20] התפללו לאל שלא תהיה מנוסתכם בסתו¹⁴¹ ובשבת.
- [21] שאז תהיה צרה גדולה אשר לא נהיתה מבראת העולם עד עתה וכמוה לא תהיה.
- [22] ולולי היות הימים ההם מעטים לא יושיע כל בשר רק בעבור הנבחרים ימעטו הימים ההם.
- [23] ובאותו הזמן אם יאמר איש לכם הנה המשיח או לשם לא תאמינו.
- [24] שיקומו שמיחי שקרים ונבאי¹⁴² השקר ויתנו אותות ומופתים גדולים בענין שאם יוכל להיות יבאו בטעות את הנבחרים.
- [26]¹⁴³ יאם יאמרו לכם הנו במדבר אל תצאו והנו בחדרים אל תאמינו.
- [25] הנני אומר לכם קודם היותו.

פרק ק"א

- [27] עוד אמר להם יש"ו לתלמידיו כמו שהברק יוצא במזרח ונראה במערב כן תהיה ביאתו שלבן האדם.
- [28] באיזה מקום שיהיה הגויה שם יתחברו הנשרים.
- [29] ובאותה שעה אחרי¹⁴⁴ הימים ההם יחשך השמש והירח לא יגיה אורו והככבים יפלו מהשמים וחיל השמים יתנווד.
- [30] ואז יראה האות שלבן האדם בשמים ויבכו כל משפחות האדמה ויראו את בן האדם בעבי השמים בחיל רב ובצורה נוראה.
- [31] וישלח מלאכיו בשופר ובקול גדול לאסוף את נבחריו מארבע רוחות השמים מקצה השמים עד קצותם.
- [32] מעץ התאנה תלמדו המשל כאשר תראו אנפיה ועלים צומחים תדעו כי

138. εὐαγγέλιον = Latin *evangelium*

139. ἀντίχριστος

140. Is this a typo for ביודה? Or Aramaic form (יְהוּדָא)?

141. Not translated by Howard in the English translation. Note that BEFH have ביום השבת.

142. Should be נביאי (?).

143. Verses 25 and 26 are switched in the Shem Tov. Note that in mss 13 of *f*¹³ v. 25 is missing.

144. ABEFG add צרת here = "after the tribulation of those days."

- [33] קרוב¹⁴⁵ הוא לשערים.
 [34] אמן אני אומר לכם שלא יעבור זה הדור עד שכל אלו הדברים יהיו עשויים.
 [35] והשמים והארץ יעברו.
 [36] ומהיום ההוא ומהעת ההיא אין מי שיודע ולא מלאכי השמים אלא האב בלבד.

פרק ק"ב

- [37] עוד אמר יש"ו לתלמידיו כאשר בימי נח כן תהיה בימינו שלבן האדם.
 [38] כאשר היו קודם המבול אוכלים ושותים ופריים ורבים עד יום שבא נח בתיבה.
 [39] ולא ידעו עד שבא המבול עליהם וישחיתם כן תהיה ביאתו של בן האדם.
 [40] אז אם יהיו שנים חורשים בשדה אחד צדיק והאחד רשע האחד ילכד והאחר יעזב.
 [41] שתיים נשים טוחנות בטחון אחת האחת תלכד והאחת תעזב. וזה יהיה שהמלאכים בתכלית העולם יסירו המכשולים מהעולם ויפרידו הטובים מהרעים.
 פרק ק"ג

- [42] אז אמר יש"ו לתלמידיו לזאת שמרו עמי שלא תדעו אזו שעה אדוניכם בא.
 [43] זאת תדעו אם היה יודע איזו שעה הגנב בא ישמור ולא יעזוב לחבור¹⁴⁶ ביתו.
 [44] כן אתם תהיו נכונים שלא תדעו איזו שעה בן אדם עתיד לבא.
 [45] מה אתם חושבים מהעבד הנאמן והחכם ששם אותו אדוניו על טפיו לתת אכלם בעתו?
 [46] אשרי העבד ההוא שתצווהו אדוניו בבואו עושה כן.
 [47] אמן אני אומר לכם שעל טפיו ישימהו.
 [48] ואם יהיה העבד ההוא רע ויאמר בלבו אדוני מתמהמה ובא
 [49] ויתחיל להכות עבדו אדוניו ויאכל וישתה עם הזוללים
 [50] ובא אדוניו ביום אשר לא יחכה ובעת אשר לא ידע.
 [51] ויפרידהו וישים חלקו עם החנפים שם יהיה בכי וחרוק שינים.

Chapter 25

פרק ק"ד

- [1] עוד אמר יש"ו לתלמידיו מלכות שמים דומה לעשר בתולות שלקחו נרותיהן ויצאו לקראת חתן וכלה.
 [2] חמש מהן היו עצלות כסילות וחמש מהן זריזות וחכמות.
 [3] החמש כסילות הוציאו נרותיהן ולא הוציאו שמן עמהן.
 [4] והחכמות הוציאו שמן בכליהן עם נרותיהן.
 [5] ויתמהמה החתן והנה כלן נתמהמהו ונשנה.
 [6] ויהי בחצי הלילה והנה קול נשמע הנה החתן בא באו לקראתו.
 [7] אז באו הבתולות כולנה והטיבו נרותיהן.
 [8] ותאמרנה הבתולות הכסילות לחכמות תנו לנו משמנכם שלרותינו נדעכו.
 [9] ותעננה החכמות לאמר לכו נא אל המוכרים וקנו לכן כי אין די בשמן שלנו ולכן. נירא שיחסר לנו.
 [10] ויהי כאשר הלכו לקנות בא החתן והמוכנות באו עמו לחופה ונסגר השער.
 [11] ואח"כ באו הכסילות ותקראנה לשער לאמר אדוננו פתח לנו.

145. In the English translation, קרוב, "near," is put with v. 32 but it should be with v. 33.

146. Note that ABEFG have לחתור, which Howard accepts for his English translation.

- [12] ויען להן באמת אני אומר לכם איני יודע מי אתן.
[13] ועלכן השמרו לכם שלא תדעו היום והשעה שיבא החתן.

פרק ק"ה

- [14] עיוד אמר יש"ו לתלמידיו דמיון אחר מלכות שמים דומה לאדם הולך בדרך רחוקה ויקרא את עבדיו ויפזר להם ממנו.
[15] לאחד נתן חמשה זהובים לשני נתן שנים זהובים ולשלישי אחד איש כראוי לו נתן להם. וילך לדרכו.
[16] וילך המקבל החמשה זהובים והריוח חמשה אחרים.
[17] וכמו כן המקבל שנים הלך קנה ומכר והריוח חמשה החרים.¹⁴⁷
[18] והמקבל האחד הלך וחפר בארץ ויטמון את ממונו¹⁴⁸ אדוניו.
[19] ואחר ימים רבים בא אדון העבדים ההם ויבקש מהם חשבון הממון.
[20] ויגש המקבל החמשה זהובים אמר לו אדוני חמשה זהובים נתת לי והא לך חמשה אחרים אשר רוחתי.
[21] ויאמר לו אדוני אמנם עבד טוב ונאמן אתה. ויען היית נאמן במעט אשימך על הרבה בא בשמחה אדוניך.
[22] וגם המקבל שנים הזהובים נגש ויאמר אדוני שנים זהובים נתת לי והנה שנים אחרים¹⁴⁹ אשר הרוחתי.
[23] ויאמר לו אדוני אמנם עבד טוב ונאמן אתה. וכי היית נאמן במעט אשימך על הרבה בא בשמחה אדוניך.
[24] ויגש המקבל האחד ויאמר אדוני ידעתי שעז וקשה אתה ותקצור אשר לא זרעת ותאסוף אשר לא פזרת.
[25] ומיראתך הלכתי וטמנתי הזהוב שלך והא לך שלך.
[26] ויען אדוני ויאמר עבד רע ועצל אחרי שידעת שקוצר אני אשר לא זרעתי ואוסף אשר לא פזרתי
[27] לזאת היית חייב לתת נכסי לשולחני ובבואי הייתי מקבל את שלי עם ריוח.
[28] לזות קחו ממנו הזהב וחנותו¹⁵⁰ לאשר רווח החמשה זהובים.
[29] לאשר יש לו תנתן לו ולאשר אין לו הראוי לו ילקח ממנו.
[30] והעבד העצל השליכהו במחשכי תחתיות ושם יהיה לו בכי וחרוק שנים.¹⁵¹

פרק ק"ו

- [31] עוד אמר יש"ו לתלמידיו ובבוא בן האדם במראהו עם מלאכיו אז ישב על כסא כבודו.
[32] ויאספו לפניו כל הגוים ויפריד ביניהם כאשר יפריד הרועה בין הכשבים ובין העזים.
[33] ויציג את הכשבים לימינו והעזים לשמאלו.
[34] אז ידבר לאשר לימינו בואו ברוכים ברוכי אבי וירשו לכם ממלכות השמים המוכן לכם מבריאת העולם עד עתה.
[35] כי רעבתי ונתתם לי לאכול צמאתי ונתתם לי לשתות אורח הייתי ותאספוני
[36] ערום ותלבישוני חולה ותבקרוני בבית הסוהר הייתי ותבואו אלי.
[37] אז יעני הצדיקים אדוננו מתו¹⁵² ראינוך רעב והשבענוך צמנו¹⁵³ והשקתוך
[38] ערום וכסיתוך
[39] חולה ובקרנוך בבית הסהר ובאנו אליך.
[40] ויען המלך ויאמר להם אמן אני אומר לכם שבכל הפעמים אשר עשיתם לאחד עני מאחד אלו הקטנים כאלו

147. Ms. E has a superlinear correction to שנים. Ms. A has שנים in the text. Ms. F has יותר.

148. Aramaic מְמוֹן, מְמוֹן. Syriac مَمُون.

149. In v. 17 Shem Tov has it that the one who was given two gained five more. He kept three for himself?

150. Mss. ABFG have ותנוהו instead of וחנותו.

151. Elsewhere the spelling is שינים. Is this a typo?

152. Typo? Should be מתי (?)

153. Not in Mss C (?) – In parentheses in the English translation.

עשיתם לי.

- [41] וגם ידבר לאשר לשמאלו סורו ממני ארירים ובאו באש עולמית במקום מוכן לכם עם השטן ומלאכיו
[42] שרעבתי ולא נתתם לי לאכול צמאתי ולא השקיתם לי
[43] הייתי אורח ולא אספתם אותי ערום ולא כסיתם אותי הולה ובבית ולא בקרתם אותי.
[44] אז יענו גם הם ויאמרו אליו מתי ראינוך אדוננו רעב וצמא או אורח וערום וחולה או בבית הסוהר ולא היינו עמך
משרתים אותך.¹⁵⁴
[45] ויענה אליהם ויאמר אני אומר לכם שכל הפעמים אשר לא עשיתם זאת לעני אחד מאלו הקטנים כאלו לא עשיתם
אלי.
[46] וילכו אלה לדראון עולם והצדיקים להיי עולם. Chapter 26

Chapter 26

פרק ק"ז

- [1] ויהי כאשר כלה יש"ו לדבר כל הדברים האלה אמר לתלמידיו
[2] הלא תדעו שאחר שני ימים יהיה הפסח ובן האדם ימסר ביד היהודים לצליבה.
[3] אז נאספו סגני הכהנים וגדולי העם בחצר נגיד הכהנים ושמו קאיפס.
[4] ויועצו יחדיו לתפוש את יש"ו בערמה ולהירגו.
[5] ויאמרו לא יהיה בחג פן שאון יהיה בעם.
[6] ויהי כאשר היה יש"ו בכפר חנניה בבית סימון המצורע
[7] נגשה אליו אשה אחת בפך משיחה יקרה ותיצק אותו על ראשו והוא מסבה לשלחן.
[8] וירע להם מאד מדוע האבדון הזה.¹⁵⁵
[9] יוכל למוכלה במחיר רב ולתת לעניים.
[10] ויש"ו היודע כל דבר לאיזה ענין נעשה אמר להם אתם מאשימים את האשה הזאת. באמת מעשה טוב ונפלא
עשתה עמדי.
[11] כי העניים יחיו עמכם תמיד ואני לו אהיה עמכם תמיד.
[12] ושמה זאת בגופי רומז לקבורתי.
[13] אמן אני אימר לכם בכל מקום אשר תקרא בשורה זו לעז אוונגיל¹⁵⁶ בכל העולם יאמר אשר עשה זאת בזכרי.

פרק ק"ח

- [14] אז הלך אחד מהשנים עשר ששמו יודא אשכריוטו לגדולי הכהנים.
[15] ויאמר מה תתנו לי ואני אמסור יש"ו לכם.¹⁵⁷ ויפסקו אתו שלשים כסף.
[16] ומכאן ואילך בקש ענין למסור אותו.
[17] וביום הראשון של חג המצות קרבו התלמידים ליש"ו לאמר אנה נכין לך אכילת הפסח.¹⁵⁸
[18] ויאמר להם לכו אל העיר לאיזה איש שידבנו לבו לעשות ואמרו לו כה אמר הרב זמני קרוב הוא עמך ויעשה פסח
עם תלמידי.

154. Should have a “?” here to be consistent. “?” is in the English.

155. Period missing in Hebrew text of Howard.

156. No indication of a transliteration here as elsewhere in Shem Tov.

157. Should have a “?” here to be consistent. “?” is in the English.

158. Should have a “?” here to be consistent. “?” is in the English.

[19]¹⁵⁹

- [20] ויהי לעת ערב והוא יושב לשלחן עם¹⁶⁰ י"ב תלמידיו.
[21] כאמר היו אוכלים אמר להם אומר אני לכם שאחד מכם ימסרני.
[22] ויתעצבו מאד ויאמרו לו כל אחד לאמר אדוני האני זה.¹⁶¹
[23] ויענן להם הטובל ידו עמי בקערה הוא ימכרני. וכולם היו אוכלים בקערה אחת. לכן לא הכירוהו שאלו הכירוהו השמידוהו.
[24] ויאמר להם יש"ו אמת שבן האדם הולך ככתוב בו אוי לאדם ההוא אשר בשבילו בן אדם ימסר. טוב לו שלא נולד לאיש ההוא.
[25] ויענן יודא אשר מכרו ויאמר לו רבי האני זה ויאמר אתה דברת.

פרק ק"ט

- [26] המה אוכלים ויקח יש"ו לחם ויברך ויחלקהו ויתן לתלמידיו ויאמר קחו ואכלו זה הוא גופי.
[27] ויקח את הכוס ויתן שבחים לאביו ויתן להם ויאמר שתו מזה כולכם.
[28] זהו דמי מברית חדשה אשר ישפך בעבור הרבים לכפרת עונות.
[29] אומר אני לכם לא אשתה אני מכאן ואילך מפרי הגפן הזאת עד היום ההוא שאשתה אותו חדש עמכם במלכות שמים.
[30] ויכלו ויצאו להר הזתים.

פרק ק"י

- [31] אז אמר יש"ו לתלמידיו באו כלכם התעצבו עלי הלילה שכן כתיב הך את הרועה ותפוצינה הרועים.¹⁶²
[32] ואחרי קומי מהמיתה אגלה לכם בגליל.
[33] ויענן פיט"רוש ויאמר לו אם כלם יעצבו עליך אני לא אתעצב לעולם.
[34] ויאמר יש"ו אמן אני אומר לך שבזה הלילה קודם קריאת הגבר תכפור בי ג' פעמים.
[35] ויאמר לו פיט"רוש אם יתכן לי למות עמך לא אכפור בך. וכזה אמרו לו כל התלמידים.
[36] אז יש"ו עמהם לכפר גיא שמנים ויאמר שבו נא עד שאלך לשם ואתפלל.
[37] ויקח את פיטרוש ואת שני בני זבדאל והתחיל להתעצב ולהיות זעף.
[38] אז אמר להם נפשי מתעצבת עד מות סמכוני ושמרו עמי.
[39] וילך לאט לאט מעט ויפול על פניו ויתפלל ויאמר אם יוכל להיות הסר נא ממני הכוס הזה. אמרם לא כמו שאני רוצה יהיה אלא כרצונך.
[40] ויבא אל התלמידים וימצאם ישנים. ויאמר לפיט"רוש¹⁶³ כך האינך יכול לשמור עמדי שעה אחת.¹⁶⁴
[41] שמרו והתפללו פן תבאו בנסיון שהאמת שהרוח נכון לילך לו ראו את¹⁶⁵ הבשר חלש וחולה.
[42] וילך שנית להתפלל לאמור אם לא תוכל להסיר הכוס הזה אלא שאשתהו יהיה עשי כרצונך.
[43] וישב אחרי כן וימצאם ישנים שהיו עיניהם כבדים.
[44] ויעזוב אותם וילך להתפלל פעם שלישית כדברים הראשונים.

159. V. 19 is omitted in all mss.

160. לשלחן עם is in the wrong font in the Hebrew text of Howard.

161. Should have a "?" here to be consistent. "?" is in the English.

162. Mss AEF G have הצאן instead of הרועים.

163. This is apparently a mistake in the Shem Tov itself. Ms. E has לפיטרוש and mss. F, G have לפיטרוס.

164. Should have a "?" here to be consistent. "?" is in the English.

165. Mss. A adds לבוראן אך following את ראו, thus, "the spirit is ready to go to see its Creator but"

- [45] אז בא יש"ו לגליל¹⁶⁶ לתלמידיו ויאמר להם שנו ונחו הנה הקרב העת וכן האדם ימסר ביד החטאים.
- [46] קומו ונלך שהנו קרוב מע שימסרנו.
- [47] עודנו מדבר והנה יודא אסצריוטא אחד מי"ב תלמידיו בא. ועמו חבורה אחת רבה בחרבות ובשוטים שלוחים מאת גדולי הכהנים ושרי העם.
- [48] ואשר מסרוהו נתן להם אות אשר אשפקנו הוא הוא ותפשוהו.¹⁶⁷
- [49] ומיד נגש אל יש"ו ויאמר לו שלום עליך רבי וישקהו.
- [50] ויאמר אליו יש"ו אהובי מה עשית. ויקרבו וישלחו ידם בו ויתפשוהו.
- [51] והנה אחד מאשר היה עם יש"ו נטה ידו וישלף חרבו ויך עבד אחד מעבדי הכהנים ויכרות אזנו.
- [52] ויאמר אליו יש"ו השב הרבך אל נדנה שהשרופים חרב בחרב יפולו.
- [53] הלא תבין שאוכל לפגוע באויבי ואכן לי עתה יתר מי"ב לגיונות¹⁶⁸ של מלאכים?
- [54] ואיך ימלאון הכתובים? שכן ראוי לעשות.
- [55] אחר אמר יש"ו לחבורה כמו אם היינו גנבים באתם לקחת אותי בחרבות ובשוטים.¹⁶⁹ והלא בכל יום הייתי עמכם במקדש מלמדכם ולא עכבתוני?
- [56] אמנם כל זה נעשה יען ימלאו הכתובים מהנביאים. אז כל תלמיתיו הניחוהו וברחו.
- [57] והם הוליכו ליש"ו לבית קאיפס גדול הכהנים. ואז כל הסופרים והפרושים נקהלו.
- [58] ופיט"רוש היה הולך אחריו מרחוק עד בית גדול הכהנים. ונכנס לבית וישב לו אצל האומנים עד יראה התכלית.
- [59] וגדולי הכהנים והפרושים היו רוצים¹⁷⁰ עדי שקר נגד יש"ו יען ימיתוהו.
- [60] ולא היו מוצאים ואחד אשר הכינו הרבה עדי שקר נגד יש"ו. לסוף באו שני עדים שקרים.
- [61] ויאמר זה אמר יש לי יכולת להשחית מקדש האל ואחד ג' ימים לתקן אותו.
- [62] וגדול הכהנים קם ויאמר לו אינך עונה דבר נגד העדות שאלו מעידים נגדך.¹⁷¹
- [63] ויש"ו לא ענה דבר. וגדול הכהנים אמר לו משביעך אני באל חי שתאמר לנו אם אתה משיח בן האל.
- [64] ויען לו יש"ו אתה אומר ועוד אני אומר לכם עדין תראו בן האל יושב לימין גבורת האל בא בעבי שחקים.¹⁷²
- [65] אז גדול הכהנים קרע בגדיו ואמר זה ברך¹⁷³ אלקים. ומה לנו צורך לעדים אחרים? והנה כולכם שמעתם איך ברך¹⁷⁴ האל.
- [66] מה יראה לכם שיתכן לעשות? והם ענו שחייב מיתה.
- [67] ואז רקקו בפניו הלקוהו על שכמו ואחרים טפחו לו בפניו
- [68] אומרים אמור לנו המשיח מי הכך.
- [69] ופיט"רוש היה עומד לפתח החצר ונגשה אליו שפחה אחת ואומרת לו והלא אתה עם יש"ו הגלילי היית עומד.
- [70] ופיט"רוש כחש לה בפני הכל ואמר לה אשה איני יודע מה את אומרת.
- [71] וכאשר עבר השער ראה שפחה אחרת ואמרת לעוברים שם זה האיש היה עומד שם יש"ו בנאצ"רת.¹⁷⁵
- [72] ופעם אחרת כחש יש"ו בשבועה שלא הכירו.

166. What is this? גליל = Galilee? Howard translates "Then Jesus came to where the disciples were...." Does he take גליל to mean "region" ?

167. This sentence is constructed poorly it seems to me. Note that mss. ABIEFG add **אות האיש** after **אות**.

168. **ליגיון** is a by-word from Latin *legio*.

169. Should have ? here. Missing in Hebrew text of Howard. Is present in English translation.

170. Ms. B adds **למצוא** following **רוצים**.

171. Should have ? here. Missing in Hebrew text of Howard. Is present in English translation.

172. **שחקים** = one of the names of the seven heavens, see Jastrow, p. 1551.

173. Using **ברך** as a euphemism. Cf. 2Sam 12:14; 1Ki 21:10, 13; Ps 10:3; Jb 1:5, 11; 2:5, 9.

174. Ibid.

175. " In Nazareth".

- [73] ואחר כן לזמן מעט נגשו אל פיט"רוש העומדים בחצר ויאמרו לו אתה הוא מחבורת זה הנביא שמדברך נכר שאתה מהם.
- [74] אז התחיל לכפור ולישבע שבשום זמן לא הכירו. ומיד קרא התרנגול.
- [75] ופיט"רוש נזכר מאשר אמר לו יש"ו שקודם קריאת הגבר יכפות בו ג' פעמים. ואז יצא לחוץ ובכה במרירות נפשו.

Chapter 27

פרק קי"ב

- [1] ויהי בבקר כל גדולי החכמים והקדמונים לקחו עצה נגד יש"ו שמכל וכל¹⁷⁶ יהרגוהו.
- [2] וקשור הוליכוהו לבית פו"טץ פילא"ט שהיה גזבר.
- [3] ואז כאשר ראה יודא אסקריוטא שהיה נדון התחיל לשוב בתשובה. וחזר השלשים דינרים לגדול הכהנים ולזקני העם.
- [4] אמר אני חטאתי ששפכתי דם נקי. והם אמרו לו מה לנו אתה תראה.
- [5] וזרק המעות במקדש והלך לו ולקח חבל אחת ותלה עצמו.
- [6] וגדולי הכהנים כאשר לקחו המעות אמרו לא יתכן שלשים אלו המעות במקדש שדמי דם הם שנתנו בעד דמי יש"ו.
- [7] ויועצו ויתנו אותם בעד שדה אדם יוצר חרס בעד שיגברו שם הגרים.
- [8] ולכן נקרא אותו שדה אהל דם עד היום הזה.
- [9] אז נשלם מאמר זכריה הנביא ואומר להם אם טוב בעיניכם רבו שכרי ואם חדלו. וישקלו שכרי שלשים כסף. ויאמר ה"א אלי השליכו אל היוצר. וזהו מהאדם היוצר חרס
- [10] כאשר אדוני צוה.
- [11] ויש"ו היה עומד לפני פילא"ט ושאל לו האתה הוא מלך היהודים.¹⁷⁷ ויש"ו אמר אתה אומר.
- [12] וכאשר יש"ו היה רודף בעד גדולי הכהנים וזקני העם לשום דבר שהיו אומרים עליו לא היה עונה.
- [13] ופילא"ט אמר לו אינך רואה כמה עדיות יש נגדך.¹⁷⁸
- [14] ויש"ו לא ענה אליו דבר ופילא"ט היה נפלא מזה מאד.
- [15] וביום החג הנכבד של פסח היה מנהגם שגזבר העיר היה לתת לעם אסור אחד מהאסורים אותו אשר ירצו.
- [16] וביד פילא"ט היה חבוש אחד שהיה כמעט שוטה שמו ברב"ש. ונלקח על רצחה ושם אותו בבור.
- [17] וכאשר נאספו אמר להם פילא"ט איזה מאלו תרצו שאניח ברבא"ש או יש"ו שנפרא משיח.¹⁷⁹
- [18] לפי שפילא"ט היה יודע שעל שנאת חנם נלקח.
- [19] ובעודו יושב בכסא אשתו שלחה לו שליח לאמר אחילה אני ממך שבשום ענין לא תאמר דבר כנגד אותו צדיק שבזאת הלילה סבלתי ענינים רבים במראה בעדו.
- [20] וגדולי הכהנים וזקני הדת הקהילו לעם ישאלו את ברבאש¹⁸⁰ ושיש"ו ימית.
- [21] ויען להם פילא"ט איזה מהם תרצו שנגיח. והם אמרו ברבאש.¹⁸¹
- [22] ויאמר להם פילאט¹⁸² א"כ מה אעשה מישי"ו הנקרא משיח.¹⁸³ וכולם ענו שיתלה.
- [23] ופילא"ט אמר להם איזו רעה עשה.¹⁸⁴ והם בחוזק היו זועקים יתלוהו יתלוהו יתלוהו.

176. Note the idiom מכל וכל = "surely," "from every possible way".

177. Should have "?" here to be consistent. "?" does appear in the English translation.

178. Should have "?" here to be consistent. "?" does appear in the English translation.

179. Should have "?" here to be consistent. "?" does appear in the English translation.

180. Should this have marks for transliteration as above, i.e., ברבא"ש?

181. Ibid.

182. Should this have marks for transliteration as above, i.e., פילא"ט?

183. Should have "?" here to be consistent. "?" does appear in the English translation.

184. Should have "?" here to be consistent. "?" does appear in the English translation.

- [24] ופילאט"ו¹⁸⁵ ויש'ו בראותו שלא היה תקומה ולא יכול להשלים שום דבר עמהם קודם שיקום בעד זה קטטה גדולה בעם לקח מים ורחץ ידיו בפני העם ואמר אני נקי מהם. שמרו לכם מה תעשו.
 [25] וענו כל העם ואמרו דמו יהיה עלינו ועל זרענו.
 [26] ואז הניח לה ברבאש ומסר להם יש"ו לקוי ומעונה שיתלוהו.

פרק קי"ג

- [27] אז פרשי החצר לקחו ליש"ו במשמר ויקהלו בפני קהל רב מעמים רבים.
 [28] וילבישוהו ליש"ו בגדי משי ויעטפוהו מעיל משי ירוק.
 [29] ועשו עטרה מקוצים ושימהו על ראשו ושמו לו קנה אחת ביד הימנית וכורעים היו מלעיגים ממנו שלום עליך מלך היהודים.
 [30] ורוקקים לו בפניו יהיו לוקחים הקנה ומכים בראשו.
 [31] וכאשר הלעיגו ממנו הפשיטו ממנו המעיל והלבישוהו מלבושו וצוו לתלותו.
 [32] ועודם יוצאים מהעיר פגעו באיש ששמו שמעון הכנעני. ואנסוהו שיוליך הצליבה ר"ל השתי וערב.
 [33] ובאו למקים נקרא גולגוסא הוא הר קאלוזארי
 [34] ונתנו לו יין מזוג במרה. וכאשר התחיל לשתות הרגישו ולא ירצה לשתות.
 [35] ואחר כאשר שמוהו בצליבה חלקו בגדו בגורל.
 [36]¹⁸⁶
 [37] ואחר הניחו לו על ראשו מכתב אחד שהיה אומר זה יש"ו נאזרת מלך ישראל.
 [38] אז נתלו עמו שני גנבים האחד לימינו והאחד לשמאלו.
 [39] והעוברים היו מלעיגים ממנו ומניעים ראש
 [40] ואומרים ראה¹⁸⁷ אפשר¹⁸⁸ חרבת מקדש האל ובעוד שלשה ימים תושיע עצמך ואם אתה בן האל רד מן הצליבה.
 [41] וגדולי הכהנים וזקני העם היו מלעיגים ממנו ואומרים
 [42] האחרים הושיע ועצמו לא יוכל להושיע. אם מלך ישראל הוא ירד מן העץ ונאמן.
 [43] כי הוא נשען באל יושיעהו עתה אם ירצה שהוא אמר שהוא בן האלקים.
 [44] ואותם הדברים עצמם אמרו לו הגנבים שהיו נתלים עמו.¹⁸⁹
 [45] ולשעה ששית נעשו חשוכות בכל העולם ועמדו עד שעה תשיעית.
 [46] יש"ו צעק בקול גדול אומר בלשון הקודש אלי אלי למה עזבתני.
 [47] ואחד מהעומדים שם אמר זה קורא לאליה.
 [48] ומיד לקח אספוג ומלאהו חומץ ונתן לו לשתות.
 [49] והאחרים היו אומרים נראה אם יבא אליה ויושיעהו.
 [50] ויש"ו צעק פעם אחרת בקול גדול ושלח נשמתו לאביו.
 [51] ומיד נקרע פרכת המקדש לשני קרעים מלמעלה למטה ורעשה הארץ ונשתברו האבנים.
 [52] והקברים נפתחו ורבים מישיני אדמת עפר קמו.
 [53] ויצאו מקבורתם ואחר שחיו באו בעיר הקדש ונגלו לרבים.
 [54] ושר המאה והעומדים עמו לשמור יש"ו ראו הרעשת הארץ והדברים שנעשו ויפחדו מאד ואומרים באמת זה היה בן האלוק.¹⁹⁰

185. I think this is a typo. It should be ופילאט"ו or ופילאט (So ms. 2426).

186. V. 36 omitted in all mss.

187. Howard has ראת (ח for ה).

188. Ms. A has אִיך; mss. BEF have אשר.

189. נתלים עמו is in the wrong Hebrew font in the printed edition.

190. Ms. A has אלוה.

- [55] והיו שם נשים רבות שהיו עומדות מרחוק מאותן אשר שמשו ליש"ו מהגליל עד כה.
- [56] ובכללן היתה מאריאה מגדלינה ומרים אמ יעקב ויוסף ואם בני זבדאל.
- [57] ולעת ערב בא אדם עשיר שהיה מכרנאסיאה. שמו יוסף והיה תלמיד מיש"ו.
- [58] והלך לפילא"ט ושאל לו הגוף מיש"ו. ופעלא"ט צוה שיתנוהו לו.
- [59] ויוסף לקחו וכרכו בבגד משי חשוב מאד.¹⁹¹
- [60] ושם אותו בקברו שהיה נחצב חדש מאבן ושם אבן גדולה על פי הקבר.
- [61]¹⁹²
- [62] וממחרת הפסח גדולי הכהנים והפרושים באו לפילאט.¹⁹³
- [63] ואמרו לו אדוננו אנו מזכירים שזה השפרן היה אומר בעודו בחיים שלקץ שלשה ימים יעמוד ויחיה.
- [64] ולכן צוה לשמור קברו עד יום השלישי שבאולי איזה מתלמידיו יבא ויגנוב אותו. ואחר יאמרו לעם שעמד מהמות. ואם יעשו גדל יהיה עון האחרון מן הראשון.
- [65] ופילאט¹⁹⁴ אמר להם בקשו שומרים שמרו היותר טוב שתוכלו.
- [66] והם שלמו בנין הקבר והתמוהו והניחו שם שומרים.

Chapter 28

פרק קי"ד

- [1] וביום הראשון מהשבוע בהשכמה באו מרים מגדלינה ומרים אחרת לראות הקבר.
- [2] ונרעשה הארץ שמלאך ה' ירד מן השמים לקבר והפך האבן ועמד.
- [3] ומראהו היה כשמש ובגדיו כשלג.
- [4] ופחדו נבהלו השומרים ועמדו המתים.
- [5] וענה המלאך ואמר לנשים אל תפחדו שאני יודע שאתן מבקשות ליש"ו אשר נתלה.
- [6] איננו כאן שכבר חי כמו שאמר. לכן בואו וראו המקום אשר עמד שם האדון.
- [7] ולכו מיד ואמרו לתלמידיו שכבר עמד שם האדון. והוא יהיה לפניכם ושם תראוהו כאשר אמר לכם.

פרק קט"ו

- [8] ויצאו הנשים בפחד מהקבר בעבור ראות המלאך ובשמחה רבה לפי שהאדון עמד חי. וירוצו לאמר לתלמידיו.
- [9] והמה הולכות ויש"ו עבר לפניהם אומר השם יושיעכן. והם קרבו אליו ויקדו לו וישתחוו לו.
- [10] אז אמר להן יש"ו אל תפחדו אמרו לאחי שילכו לגליל ושמה יראוני.
- [11] ובעוד שהן הולכות איזה מהשומרים באו לעיר והבידו לגדולי הכהנים כל הנעשה.
- [12] ויעדו לעצה עם זקני העם. ויתנו ממון רב לפרשים.
- [13] ואמרו להם אתם תאמרו שבאו תלמידיו לילה וגנבוהו בעידכם ישנים.
- [14] ואם זה יבא לאוזן פילאט¹⁹⁵ אנו נדבר עמו בענין יניחכם.
- [15] והם לקחו המטבע ואמרו כן כמו שלמדום. וזה הדבר בסוד בין היהודים עד היום הזה.
- [16] ואחר זה כאשר השנים עשר תלמידיו הלכו לגליל נראה להם בהר
- [17] אשר בו התפללו. וכאשר ראוהי השתחוו לו ויש מהם שנסתפקו בו.

191. **משי חשוב מאד** are in the wrong font in the printed edition.

192. V. 61 missing in all mss.

193. Should be **לפילא"ט** (?)

194. Ibid.

195. Ibid.

- [18] ויש"ו קרב אליהם ואמר להם לי נתן כל היכולת בשמים ובארץ.
[19] לכו אתם
[20] ושמרו¹⁹⁶ אותם לקיים כל הדברים אשר ציויתי אתכם עד עולם.

196. Mss. A and B have ולמדו rather than ושמרו.